

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРАВА ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО:
протокол засідання кафедри
«31» серпня 2021 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВКП 2.2.4 «ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ
ТА ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ»**

Освітньо-професійна програма	<u>Публічне управління та адміністрування</u>
Спеціальність	<u>281 Публічне управління та адміністрування</u>
Факультет	<u>Економіко-правовий</u>

2021 – 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Електронний документообіг та захист інформації» для здобувачів вищої освіти ОПП «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (галузь знань – 28 «Публічне управління та адміністрування»).

Розробник:

Волік Вячеслав Вікторович, професор кафедри права та публічного адміністрування МДУ, доктор юридичних наук, професор

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>28 Публічне управління та адміністрування</u>	Обов'язкова з циклу дисциплін професійної підготовки	
Семестрових модулів – 1	ОПП «Публічне управління та адміністрування» <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат		Семестр	
Загальна кількість годин: – 90 год.		I-й	I-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: <u>Другий (освітньо-професійний) рівень</u> Ступінь вищої освіти: <u>Магістр</u>	Лекції	
		8 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		8 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		73 год.	77 год.
		Індивідуальні завдання:	
1 год.	1 год.		
		Вид контролю: Залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 8/74 (10%)

для заочної форми здобуття вищої освіти – 8/82 (10%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни:

а) науково-юридична – поширити й поглибити у здобувачів вищої освіти теоретичні знання та практичні навички в сфері електронного документообігу та захисту інформації, ознайомитися з відповідними нормами та інститутами України і світу в цій сфері, а також дати чітке сучасне уявлення що ми розуміємо під такими правовими категоріями як «документ», «електронний документ», «система документообігу», «регламент документообігу», «електронний документообіг», «цифровий підпис», «інформація», «захист інформації» та ін., а також їх зміст та їх дискусійні різновиди. Науково-юридичною метою є також формування та уніфікації єдиної державної системи з належної організації відповідних процесів та дотримання вимог до оформлення електронних документів та їх захисту, яка стане близькою до потреб і запитів людей, а головним пріоритетом її діяльності буде служіння народові, національним інтересам. Ця система буде підконтрольною народові, прозорою, побудованою на наукових принципах.

б) загальноосвітня – сприяти становленню сучасного всебічно-розвинутого висококваліфікованого фахівця-юриста для органів державної влади і установ різних форм власності, здатного на достатньому рівні репрезентувати органи та установи у відносинах з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадянами, глибоко формувати та розвивати правові знання здобувачів вищої освіти, уміння розгорнуто аналізувати нормативно-правові акти та інші законодавчі та відомчі документи; виробляти високопрофесійні актуальні навички самостійного аналізу адміністративно-правових явищ, умінь застосовувати отримані знання при оцінці конкретної ситуації; виробляти настанови на оволодіння професійними вміннями та навичками;

в) виховна – формувати ціннісні орієнтири здобувачів вищої освіти відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості; виховувати активну громадянську позицію; сприяти усвідомленню ролі та значення юридичної діяльності в розбудові та зміцненні української держави; формувати в майбутніх науковців максимально високий рівень правової свідомості та правової культури, професійних та особистісних якостей.

Завдання навчальної дисципліни:

1) засвоєння основних сучасних теоретико-правових положень, що стосуються:

- сутності електронного документа та електронного документообігу;
- правових аспектів електронного документообігу в системі державного управління;
- електронного документообігу в умовах електронного урядування;
- поняття та визначення електронного цифрового підпису;
- використання електронного цифрового підпису;
- організації електронного документообігу в органах державної влади;
- нормативного забезпечення систем електронного документообігу;
- системи електронного документообігу в органах державної влади;
- складових інформаційної безпеки;
- комплексного захисту інформації як компонента інформаційного забезпечення органів державної влади;
- характеристики загроз інформаційній безпеці;
- захисту інформації.

2) вирішення у майбутньому професійних завдань з урахуванням останніх досягнень науки;

3) володіння основними професійними компетенціями у сфері електронного документообігу та захисту інформації, зокрема:

- готовність застосовувати сучасні методи дослідження та критерії оцінки ефективності застосування процедур електронного документообігу та захисту інформації;
- здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення та розв'язання проблем у сфері електронного документообігу та захисту інформації;

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою покращення організації електронного документообігу та належного захисту інформації;
- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів у сфері електронного документообігу та захисту інформації;
- здатність до організації діяльності адміністративних інститутів з урахуванням теорії та практики у сфері електронного документообігу та захисту інформації;
- впровадження ефективного розподілу завдань, функцій, обов'язків і повноважень з організації діяльності певного структурного елементу суб'єктів адміністративного права у сфері електронного документообігу та захисту інформації;
- розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань електронного документообігу та захисту інформації.

4) у консультаційній діяльності:

- надання допомоги та консультацій здобувачам вищої освіти з практичних питань щодо електронного документообігу та захисту інформації.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі – вибіркова компонента з циклу дисциплін професійної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни відбувається на основі отриманих знань та навичок за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти та з наступних навчальних дисциплін: «Комп'ютерні системи та технології», «Теорія держави і права», «Теорія та методологія публічного управління та адміністрування», «Конституційне право України», «Основи сталого розвитку суспільства», «Управлінський контроль в публічній сфері», «Адміністративні послуги», «Публічне адміністрування», «Інформаційне право», «Інформаційні системи в публічному управлінні», «Державне управління та виконавча влада в Україні», «Адміністративне право», «Право Європейського Союзу».

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS є вибірковою компонентою освітньо-професійної підготовки.

Перелік компетентностей

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК03. Здатність розробляти та управляти проектами.</p> <p>ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.</p> <p>ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.</p> <p>ЗК06. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.</p> <p>ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.</p> <p>СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.</p>

<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>СК03. Здатність організувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.</p> <p>СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.</p> <p>СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.</p> <p>СК06. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.</p> <p>СК07. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.</p> <p>СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.</p> <p>СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.</p> <p>РН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.</p> <p>РН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.</p> <p>РН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.</p> <p>РН05. Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії.</p> <p>РН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.</p> <p>РН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.</p>

Результати навчання	<p>РН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.</p> <p>РН09. Спілкуватися іноземною мовою на професійну тематику, обговорювати проблеми публічного управління та результати досліджень.</p> <p>РН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.</p> <p>РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.</p> <p>РН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.</p>
----------------------------	---

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ТА ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ»

Тема 1. Теоретико - методологічні, організаційні та інституційні основи електронного урядування. Нормативно - правова база України щодо питань впровадження електронного урядування в Україні. Концептуальні засади електронної демократії. Електронна демократія в Україні.

Мета, цілі та завдання електронного урядування. Теоретичні засади електронного урядування. Принципи та особливості електронного урядування в Україні. Моделі електронного урядування. Етапи розвитку електронного урядування. Фактори впливу на розвиток та впровадження електронного урядування. Нормативно-правова база впровадження електронного урядування в Україні. Основні національні програми та концепції з питань реформування національної системи електронного урядування. Концепція інформатизації: нормативно - правове забезпечення. Концепція розвитку інформаційного суспільства. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. Глобалізація та розвиток світового інформаційного суспільства як фактори впливу на електронне урядування. Наслідки впровадження електронного урядування. Ризики впровадження електронного урядування. Головні умови успішного впровадження електронного урядування. Електронна демократія: поняття та зміст. Форми та інструменти електронної демократії. Цілі та основні напрями розвитку електронної демократії в Україні. Електронна демократія як спосіб вираження політичної взаємодії. Сектори та інструменти електронної демократії. Електронна демократія в Україні. Визначення мети та мотивів впровадження електронної демократії. Стан та тенденції розвитку інструментів електронної демократії в Україні. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.

Література:

- 1) Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. (видання включено до міжнародної наукометричної бази Scopus)
- 2) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50.
- 3) Волік В.В. Інформаційна діджиталізація в сфері отримання вищої освіти для суддівської професії. Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів XXIV підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.Ф. Трофіменка. Маріуполь: МДУ, 2022. С. 49–51.
- 4) United Nation E-Government Survey 2018. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/enus/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>
- 5) United Nation E-Government Survey 2016. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/enus/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>
- 6) Волох О. Генезис електронного урядування в Україні. Адміністративне право і процес. 2017. №2. С.121-125
- 7) Електронне урядування : підручник / А.І. Семенченко, Н.В. Грицяк, О.Б. Кукарін та ін. ; за заг. ред. проф. Н.В. Грицяк, А.І. Семенченка. Київ: НАДУ, 2016. 128 с.
- 8) Августин Р.Р. Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально- методичний комплекс / Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - 140 с.
- 9) Дубов Д.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д.В. Дубов, С.В. Дубова. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 176 с.
- 10) Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. Офіційний вісник України. 2017. № 78. Ст. 109. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>

- 11) Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О. Баранов, А. Семенченко. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/ conception_final.pdf
- 12) Складові електронного урядування / Правова інформатика. – 2012. URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/12fvmseu.pdf>
- 13) Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О. Баранов, А. Семенченко. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/ conception_final.pdf
- 14) Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки, Закон України від 09.01.2007 № 537-16. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
- 15) Про інформацію, Закон України від 01.01.2017 № 2657-12. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
- 16) Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
- 17) Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
- 18) Про Національну програму інформатизації, Закон України від 01.08.2016 № 74/98-вр. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/74/98-вр>.
- 19) Про доступ до публічної інформації, Закон України від 01.05.2015 № 2939-17. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/2939-17>.
- 20) Про захист персональних даних, Закон України від 01.01.2017 № 2297-17. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/2297-17>.
- 21) Про адміністративні послуги, Закон України від 11.06.2017 № 5203-17. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/5203-17>.
- 22) Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах, Закон України від 19.04.2014 № 80/94-вр. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/80/94>.
- 23) Про електронний документ та електронний документообіг, Закон України від 30.09.2015 № 851-15. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
- 24) Про захист персональних даних, Закон України від 01.01.2017 № 2297-17. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/2297-17>.
- 25) Про Стратегію сталого розвитку Україна — 2020, Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>.
- 26) Концепція розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 №649-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
- 27) Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» та автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності» : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 р. № 236 (у I редакції) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source-КМУ/type-Постанова/236-2012-п-14.03.2012.htm.
- 28) Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Електронне урядування та Національна програма інформатизації» : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 р. № 236 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2012-п>.
- 29) Питання Міністерства цифрової трансформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-ministerstva-cifrovoyi-t180919>
- 30) План роботи Міністерства цифрової трансформації на 2021 рік : наказ Міністерства цифрової трансформації України від 09 квітня 2021 р. №49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8_%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%B8_2021.pdf.

- 31) Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. Дата оновлення: 11.10.2018. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>.
- 32) Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF>
- 33) Арич М. І. Основи побудови системи «Електронний уряд» URL: <http://nauka.zinet.info/9/arych.php>.
- 34) Всесвітній економічний Форум про глобальну конкурентоспроможність. URL: <https://www.weforum.org/>.
- 35) У рейтингу готовності до запровадження електронного уряду України піднялась на 13 позицій – ООН. Інформаційне агентство УНІАН. 14 липня 2020 р. URL: <https://www.unian.ua/economics/other/elektronniyuryad-ukrajina-posila-69-misce-v-reytingu-oon-ostanninovini-11073617.html>.
- 36) Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування: навч. посіб. К.: Вид-во ДУС, 2006. 225 с.
- 37) Погребняк І.Є. Електронний уряд (e-government) і електронне урядування (e-governance): поняття та принципи функціонування. URL: <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/10/Pogrebnyak.pdf>.
- 38) Електронне урядування: підручник / авт. кол.: В.П. Горбулін, Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, О.В. Карпенко та ін.; за заг. ред. проф. Ю.В. Ковбасюка; наук. ред. проф. Н.В. Грицяк, проф. А.І. Семенченка. К.: НАДУ, 2014. 352 с.

Тема 2. Технології розвитку електронного урядування та електронної демократії.

Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування.

Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Хмарні технології як підрунтя IT-архітектури системи електронного урядування. Мобільні технології - основа розвитку e-government. Технології Інтернет речей і «розумні технології». Організаційні технології розвитку електронного урядування та електронної демократії. Громадські проекти мобілізації людських ресурсів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Організаційні технології електронного урядування та електронної демократії. Розвиток електронного урядування та електронна демократія як напрям національної інформаційної політики. Індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, національна система індикаторів рівня розвитку інформаційного суспільства, індекс мережевої готовності та глобальний інноваційний індекс як основа оцінювання рівня розвитку інформаційного суспільства. Моніторинг розвитку електронного урядування в Україні. Індекс розвитку електронного уряду та індекс електронної участі як основа оцінювання розвитку електронного урядування.

Література:

- 1) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с.
- 2) Semchuk, I. V. and Mazur, V. H. (2013) “E-governance in local authorities: current state and improvements” Theory and Practice of Public Administration, vol. 2, pp. 106-112.
- 3) Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. (видання включено до міжнародної наукометричної бази Scopus)
- 4) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50.
- 5) UN Public Administration Glossary. URL: <https://publicadministration.un.org/en/About-Us/UNGlossary>.
- 6) Silenko, A. (2003) “E-Ukraine” Politychnyj menedzhment, vol. 3, available at: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=17&c=151> (Accessed 18 May 2015).

- 7) А.О. Серенок, «Нормативно-правове забезпечення впровадження електронного урядування в Україні: ініціативи Президента України», URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/db/20151/doc/1/05.pdf>.
- 8) Квітка С. А., Соколовська О. О. Електронне врядування як інноваційний механізм взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства: зарубіжний досвід та передумови розвитку в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 9. С. 26–34.
- 9) Європейська хартія регіональної демократії: науково-практичний коментар / Т.М. Безверхнюк та ін.; Асоціація дослідників держ. управління. Одеса: Хоббит плюс, 2008. 186 с.
- 10) Коліушко І.Б. Електронне урядування — шлях до ефективності та прозорості державного управління / І.Б. Коліушко, М.С. Демкова // Інформаційне суспільство. Шлях України. — К.: Бібліотека інформ. суспільства, 2018. — С. 138—143.
- 11) Koliushko, I.B. and Demkova, M.S. (2018), "Electronic governance — the way to efficiency and transparency of public administration", *Informatsijne suspil'stvo. Shliakh Ukrainy [Information Society. Way of Ukraine]*, Library of information. Society, Kyiv, Ukraine.
- 12) Линьов К.О. Навчальний посібник до модуля «Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби», Київ, 2016. 42 с.
- 13) Грабовець І.В., Тарасова О.А. Електронне урядування як засіб розвитку демократії. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2016. № 69-70. С. 110-117.
- 14) Khan A. A. The Relevance of Good Governance Concept: Revisiting Goals, Agenda and Strategies [Електронний ресурс] / Akbar Ali Khan. – Режим доступу: <http://mppgnsuintlconf.org/docs/2.%20Akbar%20Ali%20Khan.pdf>.
- 15) Goga G. L. Good Governance in the EU [Електронний ресурс] / Gina Livioara Goga // *Acta Universitatis Danubius. Juridica*. – 2009. – Vol. 5. – № 1. – Режим доступу: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/juridica/article/view/205/194>.
- 16) Ахрипська О., Пестряков І., Хмара О. Електронна демократія в Україні. Що це? - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://tiukraine.org/news/4661.html>.
- 17) Василевич Ю. Досягнення та перспективи використання інформаційно-комунікаційних технологій у сфері політики: електронна демократія // Ю. Василевич. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2012/197-185-6.pdf>.
- 18) E-Government: Survey 2012. E-Government for the People. United Nations; Department of Economic and Social Affairs. New York, 2012. 144 p.; United Nations E-government Survey 2014 E-Government for the Future We Want . United Nations. New York, 2014. 284 p.

Тема 3. Електронна взаємодія органів публічної влади. Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівні. Електронне урядування та електронна демократія як інструмент запобігання корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Е-декларування в Україні.

Основні аспекти організації електронної взаємодії органів публічної влади: єдина система електронної взаємодії. Основні завдання щодо створення ЄСЕВ. Стан та тенденції розвитку електронної взаємодії в Україні. Програмне забезпечення електронної взаємодії публічних службовців: програмне забезпечення електронної взаємодії. Розвиток електронного урядування на регіональному рівні в Україні. Досвід впровадження електронного урядування в великих містах України. Визначення понять «електронний регіон», «електронне місто», «розумне місто». Реалізація електронної взаємодії в Європейських країнах: моделі електронної взаємодії. Найкращі приклади впровадження електронного урядування та місцевого та регіонального рівнях: Австралія, Франція, Швейцарія та Об'єднані Арабські Емірати. Причини та чинники виникнення корупції в органах публічної влади. Шляхи їх подолання за допомогою інформаційно-комунікаційного інструментарію. Інформаційно-комунікаційні інструменти участі громадськості в реалізації антикорупційної політики. Прозорість інформації щодо діяльності посадових осіб органів публічної влади як головний чинник у запобіганні корупції. Застосування технологій електронного урядування та електронної демократії а антикорупційних стратегіях. Сфери впливу технологій електронного урядування

та електронної демократії на корупцію. Складові інформаційної інфраструктури: спеціально уповноважених суб'єктів у сфері запобігання корупції, публічного сектору у сфері запобігання корупції, відкритих даних у сфері запобігання корупції, участі суспільства у сфері запобігання корупції. Національне агентство України з питань запобігання корупції як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Література:

- 1) Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. (видання включено до міжнародної наукометричної бази Scopus).
- 2) A Digital Agenda for Europe (COM(2010)0245): adopted by European Commission 26.08.2010. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R(01)&from=EN)
- 3) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. *Судова та слідча практика в Україні*. 2018. Вип. 7. С. 45–50.
- 4) Goniukova, L. V. (2015) “The main areas of cooperation between the government and the community and the necessary conditions for this process”, *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, [Online], vol. 3, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=819> (Accessed 18 May 2015).
- 5) Козак В.І. Адміністративна реформа в Україні як механізм протидії корупції: Дис. канд. наук з держ. управління: 25.00.02 / Академія муніципального управління. — К., 2015. — 246 с.
- 6) Чукут С.А., Дмитренко В.І. Смарт-сіті чи електронне місто: сучасні підходи до розуміння впровадження е-урядування на місцевому рівні. *Інвестиції: практика та досвід*. № 13/2016. С. 89–93.
- 7) Коновал В.О. Методологічні засади електронного урядування на місцевому рівні: поняття, принципи, моделі та передумови. *Теорія та практика державного управління*. 2016. № 2(53). С. 148–156.
- 8) Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування: навч. посіб. К.: Вид-во ДУС, 2006. 225 с.
- 9) Чальцева Е., Лавріщева А. Е-урядування: перспективи впровадження в українському просторі. *Політичне життя*. 2017. № 4. С. 48-53.
- 10) Колосок А.М. Електронне урядування - шлях до формування соціально відповідальної держави. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. №6. С. 417-421.
- 11) Марченко В.В. Електронне урядування в органах виконавчої влади: адміністративно-правові засади : монографія. Харків : Панов, 2016. 444 с.
- 12) E-governance and e-transparency – international tendencies and Georgia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://idfi.ge/public/migrated/uploadedFiles/files/Chapter%20I%20eng.pdf>
- 13) Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 року № 3 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.kmu.gov.ua
- 14) Порядок інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади : наказ Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25 листопада 2002 року № 327/225 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
- 15) Порядок надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи “Електронний Уряд” : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року. № 149 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
- 16) Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1451.

- 17) Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 року № 903.
- 18) Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1454.
- 19) Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1453.
- 20) Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1302.
- 21) Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жиляєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І.Семенченка. - К., 2012. -264 с.
- 22) Е-урядування для місцевих органів влади України: практичні вказівки і кращі практики місцевого Е-врядування. Довідник / Х. Асток, Л. Хянні, Є. Кренева, М. Лекіч та ін. - К. Академія електронного управління, 2014. - 66 с.

Тема 4. Електронні публічні послуги; сутність, організація надання. Зарубіжний досвід надання електронних публічних послуг. Публічна політика та управління розвитком інформаційного суспільства. Теоретичні та правові засади доступу до публічної інформації. Публічна інформація у формі відкритих даних, зарубіжний та вітчизняний досвід використання відкритих даних.

Сутність, суб'єкти та способи надання адміністративних послуг. Інтегровані офіси надання адміністративних послуг. Сутність та суб'єкти надання електронних адміністративних послуг. Організація надання електронних адміністративних послуг. Зарубіжний досвід надання електронних публічних послуг: загальні відомості. Модель ООН розвитку онлайн-послуг. Електронні публічні послуги в країнах Європи. Електронні публічні послуги в країнах Азії. Перспективні напрямки розвитку послуг електронного уряду. Сутність державної інформаційної політики. Державна інформаційна політика: пріоритетні напрями та принципи. Механізми публічного управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування: механізми Національної програми інформатизації, модель взаємодії суб'єктів Національної програми інформатизації, механізми міжнародної ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», механізм розвитку інформаційного суспільства, стратегія розвитку інформаційного суспільства, механізм «Зеленої книги» та «Білої книги» з електронного урядування. Інші механізми публічного управління розвитком електронного урядування. Доступ до публічної інформації: основні поняття. Нормативно-правове забезпечення доступу до публічної інформації в Україні. Форми даних. Набори даних. Оприлюднення наборів даних. Зв'язані відкриті дані. Українські проекти використання відкритих даних. Світовий досвід використання відкритих даних. Законодавства держав Європейського Союзу у сфері доступу до інформації про діяльність органів місцевого самоврядування та органів державної влади.

Література:

- 1) Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth (COM(2010)2020): adopted by European Commission 03.03.2010. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
- 2) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50.
- 3) Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019.
- 4) О. В. Карпенко, «Механізми формування та реалізації сервісно-орієнтованої державної політики в Україні», автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. наук: спец. 25.00.02, «Механізми державного управління», 413 с., 2016.
- 5) E-GOV у світі. Світовий досвід е-врядування. URL: http://nc.gov.ua/menu/e_gov/
- 6) Іщенко В.М. Міжнародний досвід упровадження електронного урядування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2012/5.pdf

- 7) Куспляк І.С. 100 міст — крок вперед. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування, як основи надання адміністративних послуг в електронному вигляді / За заг. ред. І.С. Куспляк, А.О. Серенок. — Вінниця: ГО "Подільська агенція регіонального розвитку", 2014. — 86 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nc.gov.ua/news/index.php?ID=1577>
- 8) Про схвалення Концепції створення та функціонування автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 серпня 2013 р. № 587-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/587-2013-p>.
- 9) Міхровська М.С., Черноус А.Г. Деякі аспекти впровадження електронного урядування в Україні на прикладі досвіду зарубіжних країн. Право і суспільство. 2016. № 2(2). С. 122–127. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis-2016-2-%282%29-24>.
- 10) Draft OECD Principles on Digital Government Strategies: Bringing Governments Closer to Citizens and Businesses/GOV/PGC/EGOV(2013)1 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/44ae30ce-bca0-4f4d-87db-4ad733d9c2_e1/BILAG%202%20-%20GOV-PGC-EGOV\(2013\)1_draft%20OECD%20Principles%20on%20Digital%20Government%20S\[Текст\]trategi.pdf](http://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/44ae30ce-bca0-4f4d-87db-4ad733d9c2_e1/BILAG%202%20-%20GOV-PGC-EGOV(2013)1_draft%20OECD%20Principles%20on%20Digital%20Government%20S[Текст]trategi.pdf).
- 11) Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
- 12) Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення стандартів адміністративних послуг : наказ Мінекономіки від 12 липня 2007 року № 219 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.me.kmu.gov.ua.
- 13) Про затвердження Переліку і Порядку надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи “Електронний Уряд” : наказ Державного комітету зв’язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року № 149. - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
- 14) Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №1242 від 30 листопада 2011 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1242-2011-%D0%BF>.
- 15) Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 року № 737 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.kmu.gov.ua
- 16) Гонюкова Л.В. Основні напрями співпраці влади та громади і необхідні для цього умови / Л.В. Гонюкова // Державне управління: удосконалення та розвиток. - №3. - 2015. - С.194-196.
- 17) Коліушко І.Б. Електронне урядування - шлях до ефективності та прозорості державного управління / І.Б. Коліушко, М.С. Демкова // Інформаційне суспільство. Шлях України. - К.: Бібліотека ін-форм. суспільства, 2014. - С.138-143.
- 18) Малишенко Л. Вплив електронної демократії на політичні процеси в європейських країнах. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/674>.
- 19) Міхровська М.С. Розвиток електронного урядування як пріоритетне завдання становлення публічної адміністрації в Україні. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://science.crimea.edu/zapiski/2012/law/25_1law/045_mixr.Pdf
- 20) Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому та регіональному рівні. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://eucharter.pedagog.org.ua/text/charter/src.html>.
- 21) Federal Enterprise Architecture Framework. Version 1.1. URL: <http://www.cio.gov/Documents/fedarch1.pdf>.
- 22) Ткачук Л., Стахова О. Підвищення ефективності публічного управління засобами електронного урядування The system of public administration in the context of decentralization of power: Collective monograph. Riga: Izdevnieciba Baltija Publishing, 2020. С.167-183.

Тема 5. Електронний документообіг. Реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади. ІТ-архітектура системи електронного урядування.

Електронний документообіг. Передумови та етапність упровадження систем електронного документообігу. Електронний цифровий підпис. Функції сучасних систем електронного документообігу. Електронний архів. Система електронного документообігу АСКОД. Система електронного документообігу «ДОК ПРОФ 2.0». Зміст реінжинірингу адміністративних процесів. Роль інформаційних технологій у реінжинірингу. Нові принципи документообігу. Системи електронного документообігу в реінжинірингу адміністративних процесів. Практика застосування систем електронного документообігу в органах публічного управління в Україні. Застосування систем електронного документообігу в органах місцевого самоврядування. Застосування систем електронного документообігу в органах державної влади на центральному та регіональному рівнях. Проблеми та перспективи впровадження систем електронного документообігу в органах публічної влади в Україні. Світовий досвід стандартизації архітектурних рішень та рівні архітектури електронного урядування. Інфраструктурний рівень ІТ - архітектури системи електронного урядування. Телекомунікаційний підрівень. Державна захищена мережа. Технічний підрівень. Центри обробки даних (G-cloud). Технологічний підрівень. Нормативно-правове забезпечення інфраструктурного рівня ІТ-архітектури системи електронного урядування. Прикладний рівень ІТ - архітектури системи електронного урядування: підрівень додатків, презентаційний та каналні підрівні.

Література:

- 1) Всесвітній саміт з питань інформаційного суспільства : Женева 2003 - Туніс 2005 // Підсумкові документи. - К. : Зв'язок, 2006. - 131 с.
- 2) Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 травня 2003 року № 852- IV : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
- 3) Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
- 4) Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення стандартів адміністративних послуг : наказ Мінекономіки від 12 липня 2007 року № 219 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.me.kmu.gov.ua.
- 5) Про затвердження Переліку і Порядку надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи "Електронний Уряд" : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року № 149. - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
- 6) Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №1242 від 30 листопада 2011 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1242-2011 - %D0%BF](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1242-2011-%D0%BF).
- 7) Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 року № 680.
- 8) Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1452.
- 9) Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1454.
- 10) Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1453.
- 11) Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1302.

- 12) Августин Р.Р. Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально- методичний комплекс / Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - 140 с.
- 13) Дубов Д.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д.В. Дубов, С.В. Дубова. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 176 с.
- 14) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с.
- 15) Вышлинский Г. Аудитория интернета в Украине: динамика, мобильный интернет, старые и новые пользователи (по данным GfK Ukraine) / Г. Вышлинский. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.gfk.ua/imperia/md/content/gfkukraine/presentations>.
- 16) Гончарук І.І. Впровадження електронного урядування в Україні: сучасне та майбутнє. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/np/pdf5/3^df>
- 17) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с.
- 18) Серенок А.О. Механізми взаємодії органів влади з громадянами в електронному уряді. - Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. / Харків. регіональний ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Харків: Магістр, 2014. - Вип. 3 (46). - С.43-50
- 19) An introduction to the European Interoperability Reference Architecture (EIRA) v1.0.0. URL: https://joinup.ec.europa.eu/catalogue/distribution/eira_v1_0_0_overviewpdf.
- 20) Статут ДП «Національні інформаційні системи». URL: <https://nais.gov.ua/files/general/2019/01/18/20190118164841-63.pdf>.

Тема 6. Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок електронного урядування. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування. Інформаційна безпека в електронному урядуванні.

Управління компетенціями у контексті стратегії управління людськими ресурсами на ІКТ-сфері. Узгодження національної рамки кваліфікацій та ІТ-професій з європейською рамкою е-компетенцій. Формування й розвиток ІКТ-компетентності та навичок електронного урядування. Механізм формування та розвитку ІКТ-компетентності публічних службовців. Підходи до формування та розвитку навичок з е-урядування у публічних службовців. Основні підходи та моделі побудови електронного уряду. Архітектура електронного уряду. Система забезпечення прийняття рішень та системи забезпечення управління держапарату. Системи забезпечення прийняття рішень та системи забезпечення управління держапарату. Портал державних послуг - фронт е- уряду. Інфраструктура електронної ідентифікації та авторизації. Прикладні системи, що забезпечують окремі е - сервіси та послуги е- уряду. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту. Державна політика інформаційної безпеки. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно- комунікативних технологій. Організаційно - правове забезпечення інформаційної безпеки в електронному урядуванні. Заходи та технології технічного захисту інформації. Комплексні системи захисту інформації.

Література:

- 1) Абраменко Ю. Ю. Зарубіжний досвід е-урядування та проблеми його імплементації в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Абраменко, І.А. Чикаренко. // Публічне адміністрування: теорія та практика: електронний збірник наукових праць. – Вип. 2(2) / 2009. – Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09ayurpu.pdf>
- 2) Архипова Є.О. Інформаційна безпека: соціально-філософський вимір : дис. ... канд. філософ. наук: 09.00.03 / Є. О. Архипова; НТУУ «КПІ». – К., 2012. – 215 с.
- 3) Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: Аналітична записка [Електронний ресурс] / вик. А.О. Серенок, Т.І. Олійник // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, 2014. – 72 с. – Режим доступу :<http://www.niss.gov.ua/articles/1716/>

- 4) Кулага І., Ткаченко О., Клівак В. Компаративний аналіз упровадження та розвитку електронного урядування в Україні та Естонії. Стратегія економічного розвитку України. 2020. № 46. С. 36–52.
- 5) Зибін С.В. Захист інформації від несанкціонованого доступу в системах обробки інформації // Інформаційна безпека. - 2011. - № 1.
- 6) Sharov, Yu. P. and Chykarenko, I. (2010), "European Standards of Public Management: Projection at the Municipal Leve" Public Administration and Local Self-Government: Coll. (Scientific-editorial board), vol. 1 (4), pp. 295—304.
- 7) Лопушинський І. Електронна демократія та електронне врядування: досвід США для України. Публічне управління: теорія та практика. 2011. № 2 (6). С. 60-68.
- 8) Про Рекомендації парламентських слухань на тему: Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні. Постанова Верховної Ради України від 3 липня 2014 року № 1565-VII [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
- 9) Августин Р.Р. Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально- методичний комплекс / Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - 140 с.
- 10) Дубов Д.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д.В. Дубов, С.В. Дубова. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 176 с.
- 11) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловйов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с.
- 12) Литвин Н. А. Проблеми правового регулювання інформаційної безпеки України. Наука і правоохорона. 2017. № 3 (37). С. 85-90.
- 13) Литвин Н. А. Інформаційне суспільство як головний пріоритет перспективного розвитку держави. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. Видання індексується в міжнародних наукометричних базах даних: Google Scholar, Index Copernicus International (Республіка Польща), РІНЦ. 2017. № 876. С. 157-162.
- 14) Литвин Н. А. Реалізація інформаційної політики органами Державної фіскальної служби України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Київ: Гельветика, 2018. 516 с.
- 15) Литвин Н. А. Наукові підходи щодо визначення державної інформаційної політики в Україні. Наука і правоохорона. Видання індексується в міжнародній наукометричній базі даних Index Copernicus International Journals Master List. 2019. № 1(43). С. 253261.
- 16) Литвин Н.А., Крупнова Л.В. Діджиталізація як засіб підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо надання електронних послуг. Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал. 2020. Вип. 3. С. 69-78.
- 17) Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: Аналітична записка / вик. А.О. Серенок, Т.І. Олійник // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. - К., 2014. - 72 с.
- 18) Участь молоді в суспільному житті: досвід, можливості, бар'єри: щорічна доповідь Президентові України, Верховній Раді України, кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за 10 підсумками 2011 року) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Державна служба молоді та спорту України. - К.: Б. в., 2012. - 62 с.
- 19) Olena Tykhonova, Volodymyr Ivantsov, Kateryna Chyshko, Nataliia Lytvyn, Anna Yarosh Electronic banking as a prospective directive for the financial services market development. (Електронний банкінг як перспективне направление развития рынка финансовых \слґ). JoignpaI of Legal, Ethical and Regulatory Issues, Special Issue 2, Volume 22. 2019. -P. 1 - 6. <https://www.abacademies.org/articles/electronic-banking-as-a-prospective-directive-for-the-financial-services-market-development-8466.html>
- 20) Fedorenko, V.; Lytvyn, N.; Luchenko, D.; Panova, I.; Tsybulnyk, N. 2020. Legal aspects of information security management in the conditions of Ukraine's European integration, (Правові аспекти управління інформаційною безпекою в умовах євроінтеграції України) Journal of Security and Sustainability Issues 10(2): 2020 Volume 10 Number 2 December. 477-489. [https://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2\(9\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2(9))

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ТА ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ»												
Тема 1. Теоретико - методологічні, організаційні та інституційні основи електронного урядування. Нормативно - правова база України щодо питань впровадження електронного урядування в Україні. Концептуальні засади електронної демократії. Електронна демократія в Україні.	10	2	2			6	10	2	1			7
Тема 2. Технології розвитку електронного урядування та електронної демократії. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування.	10	2	2			6	10	2	1			7
Тема 3. Електронна взаємодія органів публічної влади. Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівні. Електронне урядування та електронна демократія як інструмент запобігання корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Е-декларування в Україні.	10	1	1			8	10	1	1			8
Тема 4. Електронні публічні послуги; сутність, організація надання. Зарубіжний досвід надання електронних публічних послуг. Публічна політика та управління розвитком інформаційного суспільства. Теоретичні та правові засади доступу до публічної інформації. Публічна інформація у формі відкритих даних, зарубіжний та вітчизняний досвід використання відкритих даних.	10	1	1			8	10	1	1			8
Тема 5. Електронний документообіг. Реінжиніринг адмініс-	10	1	1			8	10	1				9

тративних процесів в органах публічної влади. IT-архітектура системи електронного урядування.												
Тема 6. Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок електронного урядування. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування. Інформаційна безпека в електронному урядуванні.	9	1	1			7	9	1				8
ІНДЗ	1				1		1				1	
Разом за змістовим модулем 1	60	8	8			43	60					47
Підготовка до екзамену:						30						30
Усього годин:	90	8	8		1	73	90	8	4		1	77

5. Перелік тем та зміст практичних (семінарських) занять (аудиторні заняття)

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
1.	Тема 1. Теоретико - методологічні, організаційні та інституційні основи електронного урядування. Нормативно - правова база України щодо питань впровадження електронного урядування в Україні. Концептуальні засади електронної демократії. Електронна демократія в Україні. Мета, цілі та завдання електронного урядування. Теоретичні засади електронного урядування. Принципи та особливості електронного урядування в Україні. Моделі електронного урядування. Етапи розвитку електронного урядування. Фактори впливу на розвиток та впровадження електронного урядування. Нормативно-правова база впровадження електронного урядування в Україні. Основні національні програми та концепції з питань реформування національної системи електронного урядування. Концепція інформатизації: нормативно - правове забезпечення. Концепція розвитку інформаційного суспільства. Концепція розвитку електронного урядування в Україні.	<i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i> Надати характеристику концепції розвитку інформаційного суспільства. Визначити фактори впливу на розвиток та впровадження електронного урядування. Проаналізувати нормативно-правову базу впровадження електронного урядування в Україні. Визначити концепцію розвитку електронного урядування в Україні. Надати риси особливостей	6	1	РН1, РН3, РН4, РН6, РН7, РН8, РН10,

<p>Глобалізація та розвиток світового інформаційного суспільства як фактори впливу на електронне урядування. Наслідки впровадження електронного урядування. Ризики впровадження електронного урядування. Головні умови успішного впровадження електронного урядування. Електронна демократія: поняття та зміст. Форми та інструменти електронної демократії. Цілі та основні напрями розвитку електронної демократії в Україні. Електронна демократія як спосіб вираження політичної взаємодії. Сектори та інструменти електронної демократії. Електронна демократія в Україні. Визначення мети та мотивів впровадження електронної демократії. Стан та тенденції розвитку інструментів електронної демократії в Україні. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Volik V.V., Lozhnets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. (видання включено до міжнародної наукометричної бази Scopus) 2) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45-50. 3) Волік В.В. Інформаційна діджиталізація в сфері отримання вищої освіти для суддівської професії. Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів XXIV підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.Ф. Трофіменка. Маріуполь: МДУ, 2022. С. 49-51. 4) United Nation E-Government Survey 2018. URL: https://publicadministration.un.org/egovkb/enus/Reports/UN-E-Government-Survey-2018 5) United Nation E-Government Survey 2016. URL: https://publicadministration.un.org/egovkb/enus/Reports/UN-E-Government-Survey-2016 6) Волох О. Генезис електронного урядування в Україні. Адміністративне право і процес. 2017. №2. С.121-125 7) Електронне урядування : підручник / А.І. Семенченко, Н.В. Грицяк, О.Б. Кукарін та ін. ; за заг. ред. проф. Н.В. Грицяк, А.І. Семенченка. Київ: НАДУ, 2016. 128 с. 8) Августин Р.Р. Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально-методичний комплекс / Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - 140 с. 9) Дубов Д.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д.В. Дубов, С.В. Дубова. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 176 с. 10) Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. Офіційний вісник України. 2017. № 78. Ст. 109. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80 11) Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О. Баранов, А. Семенченко. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/conception_final.pdf 12) Складові електронного урядування / Правова інформатика. – 2012. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/12fvmseu.pdf 13) Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О. Баранов, А. Семенченко. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/conception_final.pdf 14) Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки, Закон України від 09.01.2007 № 537-16. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16. 15) Про інформацію, Закон України від 01.01.2017 № 2657-12. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12. 	<p>наслідків впровадження електронного урядування. Визначити ризики впровадження електронного урядування. Охарактеризувати мету, цілі та завдання електронного урядування. Визначити теоретичні засади електронного урядування. Перелічити принципи та особливості електронного урядування в Україні. Визначити моделі електронного урядування. Надати характеристику електронної демократії як способу вираження політичної взаємодії. Виокремити сектори та інструменти електронної демократії. Надати характеристику електронної демократії в Україні. Визначити мету та мотиви впровадження електронної демократії. Визначити форми та інструменти електронної демократії. Навести цілі та основні напрями розвитку електронної демократії в Україні.</p>			
--	---	--	--	--

<p>16) Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA%96%D0%B2%D1%80.</p> <p>17) Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19</p> <p>18) Про Національну програму інформатизації, Закон України від 01.08.2016 № 74/98-вр. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/74/98-вр.</p> <p>19) Про доступ до публічної інформації, Закон України від 01.05.2015 № 2939-17. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/2939-17.</p> <p>20) Про захист персональних даних, Закон України від 01.01.2017 № 2297-17. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/2297-17.</p> <p>21) Про адміністративні послуги, Закон України від 11.06.2017 № 5203-17. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/5203-17.</p> <p>22) Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах, Закон України від 19.04.2014 № 80/94-вр. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/80/94.</p> <p>23) Про електронний документ та електронний документообіг, Закон України від 30.09.2015 № 851-15. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/851-15.</p> <p>24) Про захист персональних даних, Закон України від 01.01.2017 № 2297-17. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/2297-17.</p> <p>25) Про Стратегію сталого розвитку Україна — 2020, Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10.</p> <p>26) Концепція розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 №649-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show</p> <p>27) Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» та автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності»: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 р. № 236 (у редакції) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source-KMU/type-Постанова/236-2012-п-14.03.2012.htm.</p> <p>28) Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Електронне урядування та Національна програма інформатизації»: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 р. № 236 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2012-п.</p> <p>29) Питання Міністерства цифрової трансформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.kmu.gov.ua/npras/pitannya-ministerstva-cifrovoyi-t180919</p> <p>30) План роботи Міністерства цифрової трансформації на 2021 рік : наказ Міністерства цифрової трансформації України від 09 квітня 2021 р. №49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8_%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%B8_2021.pdf.</p> <p>31) Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. Дата оновлення: 11.10.2018. URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр.</p> <p>32) Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 208. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF</p> <p>33) Арич М. І. Основи побудови системи «Електронний уряд» URL: http://nauka.zinet.info/9/arych.php.</p> <p>34) Всесвітній економічний Форум про глобальну конкурентоспроможність. URL: https://www.weforum.org/.</p> <p>35) У рейтингу готовності до запровадження електронного уряду України піднялась на 13 позицій – ООН. Інформаційне агентство УНІАН. 14 липня 2020 р. URL: https://www.unian.ua/economics/other/elektronniyurad-ukrajina-posila-69-misce-v-reytingu-onn-ostanninovini-11073617.html.</p> <p>36) Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування: навч. посіб. К.: Вид-во ДУС, 2006. 225 с.</p> <p>37) Попребняк І.С. Електронний уряд (e-government) і електронне урядування (e-governance): поняття та принципи функціонування. URL: http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/10/Pogrebnyak.pdf.</p> <p>38) Електронне урядування: підручник / авт. кол.: В.П. Горбулін, Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, О.В. Карпенко та ін.; за заг. ред. проф. Ю.В. Ковбасюка; наук. ред. проф. Н.В. Грицяк, проф. А.І. Семенченка. К.: НАДУ, 2014. 352 с.</p>				
--	--	--	--	--

2.	<p>Тема 2. Технології розвитку електронного урядування та електронної демократії. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Хмарні технології як підґрунтя ІТ-архітектури системи електронного урядування. Мобільні технології - основа розвитку e-government. Технології Інтернет речей і «розумні технології». Організаційні технології розвитку електронного урядування та електронної демократії. Громадські проекти мобілізації людських ресурсів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Організаційні технології електронного урядування та електронної демократії. Розвиток електронного урядування та електронна демократія як напрям національної інформаційної політики. Індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, національна система індикаторів рівня розвитку інформаційного суспільства, індекс мережевої готовності та глобальний інноваційний індекс як основа оцінювання рівня розвитку інформаційного суспільства. Моніторинг розвитку електронного урядування в Україні. Індекс розвитку електронного уряду та індекс електронної участі як основа оцінювання розвитку електронного урядування.</p> <p>1)Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. утр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с.</p> <p>2)Semchuk, I. V. and Mazur, V. H. (2013) "E-governance in local authorities: current state and improvements" Theory and Practice of Public Administration, vol. 2, pp. 106-112.</p> <p>3)Volik V.V., Lozhnets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. (видання включено до міжнародної наукометричної бази Scopus)</p> <p>4)Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50.</p> <p>5)UN Public Administration Glossary. URL: https://publicadministration.un.org/en/About-Us/UNGlossary.</p> <p>6)Silenko, A. (2003) "E-Ukraine" Politychnyj menedzhment, vol. 3, available at: http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=17&c=151 (Accessed 18 May 2015).</p> <p>7)А.О. Серенюк, «Нормативно-правове забезпечення впровадження електронного урядування в Україні: ініціативи Президента України», URL: http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/20151/doc/1/05.pdf.</p> <p>8)Квітка С. А., Соколовська О. О. Електронне урядування як інноваційний механізм взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства: зарубіжний досвід та передумови розвитку в Україні. <i>Аспекти публічного управління</i>. 2015. № 9. С. 26–34.</p> <p>9)Європейська хартія регіональної демократії: науково-практичний коментар / Т.М. Безверхнюк та ін.; Асоціація дослідників держ. управління. Одеса: Хоббит плюс, 2008. 186 с.</p> <p>10) Коліушко І.В. Електронне урядування — шлях до ефективності та прозорості державного управління / І.В. Коліушко, М.С. Демкова //</p>	<p><i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Визначити сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>Охарактеризувати хмарні технології як підґрунтя ІТ-архітектури системи електронного урядування. Характерні риси мобільних технологій-основ розвитку e-government. Надати характеристику технологій Інтернет речей і «розумних технологій».</p> <p>Проаналізувати організаційні технології розвитку електронного урядування та електронної демократії. Визначити організаційні технології електронного урядування та електронної демократії.</p> <p>Охарактеризувати розвиток електронного урядування та електронна демократія як напрям національної інформаційної політики.</p> <p>Охарактеризувати індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Визначити характерні риси національної системи індикаторів рівня розвитку інформаційного суспільства. Надати розуміння моніторингу розвитку електронного</p>	6	1	<p>RH2, RH3, RH4, RH5, RH9, RH8, RH11</p>
----	---	--	---	---	---

	<p>Інформаційне суспільство. Шлях України. — К.: Бібліотека інформ. суспільства, 2018. — С. 138—143.</p> <p>11) Koliushko, I.B. and Demkova, M.S. (2018). "Electronic governance — the way to efficiency and transparency of public administration", <i>Informatsijne suspiľstvo. Shliakh Ukrainy [Information Society. Way of Ukraine]</i>, Library of information. Society, Kyiv, Ukraine.</p> <p>12) Лийнов К.О. Навчальний посібник до модуля «Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби», Київ, 2016. 42 с.</p> <p>13) Грабовець І.В., Тарасова О.А. Електронне урядування як засіб розвитку демократії. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2016. № 69-70. С. 110-117.</p> <p>14) Khan A. A. The Relevance of Good Governance Concept: Revisiting Goals, Agenda and Strategies [Електронний ресурс] / Akbar Ali Khan. — Режим доступу: http://mppgnsuintconf.org/docs/2.%20Akbar%20Ali%20Khan.pdf.</p> <p>15) Goga G. L. Good Governance in the EU [Електронний ресурс] / Gina Livioara Goga // <i>Acta Universitatis Danubius. Juridica.</i> — 2009. — Vol. 5. — № 1. — Режим доступу: http://journals.univ-danubius.ro/index.php/juridica/article/view/205/194.</p> <p>16) Ахрипська О., Пестряков І., Хмара О. Електронна демократія в Україні. Що це? - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://tiukraine.org/news/4661.html.</p> <p>17) Василевич Ю. Досягнення та перспективи використання інформаційно-комунікаційних технологій у сфері політики: електронна демократія // Ю. Василевич. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukraci/politics/2012/197-185-6.pdf.</p> <p>18) E-Government: Survey 2012. E-Government for the People. United Nations; Department of Economic and Social Affairs. New York, 2012. 144 p.; United Nations E-government Survey 2014 E-Government for the Future We Want. United Nations. New York, 2014. 284 p.</p>	<p>урядування в Україні. Навести особливості індексу розвитку електронного уряду. Навести основні риси індексу електронної участі як основи оцінювання розвитку електронного урядування.</p>			
3.	<p>Тема 3. Електронна взаємодія органів публічної влади. Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівні. Електронне урядування та електронна демократія як інструмент запобігання корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Е-декларування в Україні. Основні аспекти організації електронної взаємодії органів публічної влади: єдина система електронної взаємодії. Основні завдання щодо створення ЄСЕВ. Стан та тенденції розвитку електронної взаємодії в Україні. Програмне забезпечення електронної взаємодії публічних службовців: програмне забезпечення електронної взаємодії. Розвиток електронного урядування на регіональному рівні в Україні. Досвід впровадження електронного урядування в великих містах України. Визначення понять «електронний регіон», «електронне місто», «розумне місто». Реалізація електронної взаємодії в Європейських країнах: моделі електронної взаємодії. Найкращі приклади впровадження електронного урядування та місцевого та регіонального рівнях: Австралія, Франція, Швейцарія та Об'єднані Арабські Емірати. Причини та чинники виникнення корупції в органах публічної влади. Шляхи їх подолання за допомогою інформаційно-комунікаційного інструментарію. Інформаційно-</p>	<p><i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i> Визначити основні аспекти організації електронної взаємодії органів публічної влади: єдина система електронної взаємодії. Навести основні завдання щодо створення ЄСЕВ. Охарактеризувати стан та тенденції розвитку електронної взаємодії в Україні. Охарактеризувати програмне забезпечення електронної взаємодії публічних службовців. Навести розвиток електронного урядування на регіональному рівні в Україні. Навести досвід впровадження електронного урядування в великих містах України. Визначити</p>	8	1	PH1, PH3, PH4, PH6, PH7, PH8, PH10

<p>комунікаційні інструменти участі громадськості в реалізації антикорупційної політики. Прозорість інформації щодо діяльності посадових осіб органів публічної влади як головний чинник у запобіганні корупції. Застосування технологій електронного урядування та електронної демократії а антикорупційних стратегіях. Сфери впливу технологій електронного урядування та електронної демократії на корупцію. Складові інформаційної інфраструктури: спеціально уповноважених суб'єктів у сфері запобігання корупції, публічного сектору у сфері запобігання корупції, відкритих даних у сфері запобігання корупції, участі суспільства у сфері запобігання корупції. Національне агентство України з питань запобігання корупції як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом який забезпечує формування та реалізую державну антикорупційну політику.</p> <p>1) Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. (видання включено до міжнародної наукометричної бази Scopus).</p> <p>2) A Digital Agenda for Europe (COM(2010)0245): adopted by European Commission 26.08.2010. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R(01)&from=EN</p> <p>3) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50.</p> <p>4) Goniukova, L. V. (2015) "The main areas of cooperation between the government and the community and the necessary conditions for this process", Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok, [Online], vol. 3, available at: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=819 (Accessed 18 May 2015).</p> <p>5) Козак В.І. Адміністративна реформа в Україні як механізм протидії корупції: Дис. канд. наук з держ. управління: 25.00.02 / Академія муніципального управління. — К., 2015. — 246 с.</p> <p>6) Чукут С.А., Дмитренко В.І. Смарт-сіті чи електронне місто: сучасні підходи до розуміння впровадження е-урядування на місцевому рівні. Інвестиції: практика та досвід. № 13/2016. С. 89–93.</p> <p>7) Коновал В.О. Методологічні засади електронного урядування на місцевому рівні: поняття, принципи, моделі та передумови. Теорія та практика державного управління. 2016. № 2(53). С. 148–156.</p> <p>8) Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування: навч. посіб. К.: Вид-во ДУС, 2006. 225 с.</p> <p>9) Чальцева Е., Лаврішова А. Е-урядування: перспективи впровадження в українському просторі. Політичне життя. 2017. № 4. С. 48–53.</p> <p>10) Колосок А.М. Електронне урядування - шлях до формування соціально відповідальної держави. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 6. С. 417–421.</p> <p>11) Марченко В.В. Електронне урядування в органах виконавчої влади: адміністративно-правові засади : монографія. Харків : Панов, 2016. 444 с.</p> <p>12) E-governance and e-transparency – international tendencies and Georgia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://idfi.ge/public/migrated/uploadedFiles/fi les/Chapter%20I%20eng.pdf</p> <p>13) Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 року № 3 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.kmu.gov.ua</p> <p>14) Порядок інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади : наказ Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25 листопада 2002 року № 327/225 : [Електронний ресурс] - Режим доступу</p>	<p>поняття «електронний регіон», «електронне місто», «розумне місто». Проаналізувати причини та чинники виникнення корупції в органах публічної влади. Обговорити шляхи їх подолання за допомогою інформаційно - комунікаційного інструментарію. Охарактеризувати інформаційно - комунікаційні інструменти участі громадськості в реалізації антикорупційної політики. Навести важливість прозорості інформації щодо діяльності посадових осіб органів публічної влади як головний чинник у запобіганні корупції. Обґрунтувати застосування технологій електронного урядування та електронної демократії в антикорупційних стратегіях. Навести сфери впливу технологій електронного урядування та електронної демократії на корупцію. Навести складові інформаційної інфраструктури: спеціально уповноважених суб'єктів у сфері запобігання корупції, публічного сектору у сфері запобігання корупції, відкритих даних у сфері запобігання корупції, участі суспільства у сфері запобігання корупції.</p>			
--	---	--	--	--

	<p>: www.zakon.rada.gov.ua</p> <p>15) Порядок надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи "Електронний Уряд" : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року. № 149 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua</p> <p>16) Про затвердження Положення про центральний засвідчу-вальний орган : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1451.</p> <p>17) Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 року № 903.</p> <p>18) Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1454.</p> <p>19) Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1453.</p> <p>20) Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1302.</p> <p>21) Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилияв І.Б., Полумієнко С.К, Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І.Семенченка. - К., 2012. -264 с.</p> <p>22) Е-урядування для місцевих органів влади України: практичні вказівки і кращі практики місцевого Е-урядування. Довідник / Х. Асток, Л. Хяні, С. Крєнева, М. Лєкїч та ін. - К. Академія електронного управління, 2014. - 66 с.</p>				
4.	<p>Тема 4. Електронні публічні послуги; сутність, організація надання. Зарубіжний досвід надання електронних публічних послуг. Публічна політика та управління розвитком інформаційного суспільства. Теоретичні та правові засади доступу до публічної інформації. Публічна інформація у формі відкритих даних, зарубіжний та вітчизняний досвід використання відкритих даних. Сутність, суб'єкти та способи надання адміністративних послуг. Інтегровані офіси надання адміністративних послуг. Сутність та суб'єкти надання електронних адміністративних послуг. Організація надання електронних адміністративних послуг. Зарубіжний досвід надання електронних публічних послуг: загальні відомості. Модель ООН розвитку онлайн-послуг. Електронні публічні послуги в країнах Європи. Електронні публічні послуги в країнах Азії. Перспективні напрямки розвитку послуг електронного уряду. Сутність державної інформаційної політики. Державна інформаційна політика: пріоритетні напрями та принципи. Механізми публічного управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування: механізми Національної програми інформатизації, модель взаємодії суб'єктів Національної програми інформатизації, механізми міжнародної ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», механізм розвитку інформаційного</p>	<p><i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Охарактеризувати сутність та суб'єктів та способи надання адміністративних послуг. Навести сутність інтегрованих офісів надання адміністративних послуг.</p> <p>Охарактеризувати суб'єктів надання електронних адміністративних послуг.</p> <p>Охарактеризувати сутність державної інформаційної політики. Надати визначення державної інформаційної політики: пріоритетні напрями та принципи.</p> <p>Охарактеризувати інститут доступу до публічної інформації: основні поняття. Навести нормативно-правове забезпечення доступу до публічної інформації в</p>	8	1	PH1, PH3, PH4, PH6, PH7, PH8, PH10

<p>суспільства, стратегія розвитку інформаційного суспільства, механізм «Зеленої книги» та «Білої книги» з електронного урядування. Інші механізми публічного управління розвитком електронного урядування. Доступ до публічної інформації: основні поняття. Нормативно-правове забезпечення доступу до публічної інформації в Україні. Форми даних. Набори даних. Оприлюднення наборів даних. Зв'язані відкриті дані. Українські проекти використання відкритих даних. Світовий досвід використання відкритих даних. Законодавства держав Європейського Союзу у сфері доступу до інформації про діяльність органів місцевого самоврядування та органів державної влади.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth (COM(2010)2020): adopted by European Commission 03.03.2010. URL: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF 2) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50. 3) Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. 4) О. В. Карпенко, «Механізми формування та реалізації сервісоорієнтованої державної політики в Україні», автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. наук: спец. 25.00.02, «Механізми державного управління», 413 с., 2016. 5) E-GOV у світі. Світовий досвід е-врядування. URL: http://nc.gov.ua/menu/e_gov/ 6) Іщенко В.М. Міжнародний досвід упровадження електронного урядування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2012/5.pdf 7) Купляк І.С. 100 міст — крок вперед. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування, як основи надання адміністративних послуг в електронному вигляді / За заг. ред. І.С. Купляк, А.О. Серенок. — Вінниця: ГО "Подільська агенція регіонального розвитку", 2014. — 86 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nc.gov.ua/news/index.php?ID=1577 8) Про схвалення Концепції створення та функціонування автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 серпня 2013 р. № 587-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/587-2013-p. 9) Міхровська М.С., Черноус А.Г. Деякі аспекти впровадження електронного урядування в Україні на прикладі досвіду зарубіжних країн. Право і суспільство. 2016. № 2(2). С. 122–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis-2016-2%282%29-24. 10) Draft OECD Principles on Digital Government Strategies: Bringing Governments Closer to Citizens and Businesses/GOV/PGC/EGOV(2013)1 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/44ae30ce-bca0-4f4d-87db-4ad733d9c2e1/BILAG%202%20-%20GOV-PGC-EGOV(2013)1_draft%20OECD%20Principles%20on%20Digital%20Government%20S[Текст]rategi.pdf 11) Про телекомунікації: Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua. 12) Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення стандартів адміністративних послуг : наказ Мінекономіки від 12 липня 2007 року № 219 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.me.kmu.gov.ua. 13) Про затвердження Переліку і Порядку надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи "Електронний Уряд" : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року № 149. - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua 	<p>Україні. Охарактеризувати процеси організації надання електронних адміністративних послуг. Навести зарубіжний досвід надання електронних публічних послуг: загальні відомості. Охарактеризувати інститут електронних публічних послуг в країнах Європи. Визначити механізми публічного управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування: механізми Національної програми інформатизації, модель взаємодії суб'єктів Національної програми інформатизації, механізми міжнародної ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», механізм розвитку інформаційного суспільства, стратегія розвитку інформаційного суспільства, механізм «Зеленої книги» та «Білої книги» з електронного урядування. Навести інші механізми публічного управління як розвиток електронного урядування. Навести форми даних. Навести набори даних. Обговорити оприлюднення наборів даних. Навести зв'язані відкриті дані. Навести українські проекти використання відкритих даних.</p>			
---	---	--	--	--

	<p>14) Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №1242 від 30 листопада 2011 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1242-2011-%D0%BF.</p> <p>15) Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 року № 737 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.kmu.gov.ua</p> <p>16) Гонюкова Л.В. Основні напрями співпраці влади та громади і необхідні для цього умови / Л.В. Гонюкова // Державне управління: удосконалення та розвиток. - №3. - 2015. - С.194-196.</p> <p>17) Коліушко І.Б. Електронне урядування - шлях до ефективності та прозорості державного управління / І.Б. Коліушко, М.С. Демкова // Інформаційне суспільство. Шлях України. - К.: Бібліотека ін-форм. суспільства, 2014. - С.138-143.</p> <p>18) Малышенко Л. Вплив електронної демократії на політичні процеси в європейських країнах. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://social-science.com.ua/article/674.</p> <p>19) Міхровська М.С. Розвиток електронного урядування як пріоритетне завдання становлення публічної адміністрації в Україні. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://science.crimea.edu/zapiski/2012/law/25_1law/045_mixr.Pdf</p> <p>20) Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому та регіональному рівні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eucharter.pedagog.org.ua/text/charter/src.html.</p> <p>21) Federal Enterprise Architecture Framework. Version 1.1. URL: http://www.cio.gov/Documents/fedarch1.pdf.</p> <p>22) Ткачук Л., Стахова О. Підвищення ефективності публічного управління засобами електронного урядування The system of public administration in the context of decentralization of power: Collective monograph. Riga: Izdevnieciba Baltija Publishing, 2020. С.167-183.</p>				
5.	<p>Тема 5. Електронний документообіг. Реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади. ІТ-архітектура системи електронного урядування. Електронний документообіг. Передумови та етапність упровадження систем електронного документообігу. Електронний цифровий підпис. Функції сучасних систем електронного документообігу. Електронний архів. Система електронного документообігу АСКОД. Система електронного документообігу «ДОК ПРОФ 2.0». Зміст реінжинірингу адміністративних процесів. Роль інформаційних технологій у реінжинірингу. Нові принципи документообігу. Системи електронного документообігу в реінжинірингу адміністративних процесів. Практика застосування систем електронного документообігу в органах публічного управління в Україні. Застосування систем електронного документообігу в органах місцевого самоврядування. Застосування систем електронного документообігу в органах державної влади на центральному та регіональному рівнях. Проблеми та перспективи впровадження систем електронного документообігу в органах публічної влади в Україні. Світовий досвід стандартизації архітектурних рішень та рівні архітектури</p>	<p><i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Визначити поняття електронний документообіг. Охарактеризувати передумови та етапність упровадження систем електронного документообігу. Визначити поняття та охарактеризувати електронний цифровий підпис. Проаналізувати функції сучасних систем електронного документообігу. Визначити поняття електронний архів. Охарактеризувати систему електронного документообігу АСКОД. Охарактеризувати систему електронного документообігу «ДОК ПРОФ 2.0».</p>	8		PH2, PH3, PH4, PH5, PH9, PH8, PH11

<p>електронного урядування. Інфраструктурний рівень ІТ - архітектури системи електронного урядування. Телекомунікаційний підрівень. Державна захищена мережа. Технічний підрівень. Центри обробки даних (G-cloud). Технологічний підрівень. Нормативно-правове забезпечення інфраструктурного рівня ІТ-архітектури системи електронного урядування. Прикладний рівень ІТ - архітектури системи електронного урядування: підрівень додатків, презентаційний та каналні підрівні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Всесвітній саміт з питань інформаційного суспільства : Женева 2003 - Туніс 2005 // Підсумкові документи. - К. : Зв'язок, 2006. - 131 с. 2) Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 травня 2003 року № 852- IV : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua. 3) Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua. 4) Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення стандартів адміністративних послуг : наказ Мінекономіки від 12 липня 2007 року № 219 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.me.kmu.gov.ua. 5) Про затвердження Переліку і Порядку надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи "Електронний Уряд" : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року № 149. - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua 6) Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №1242 від 30 листопада 2011 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1242-2011-%D0%BF. 7) Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 року № 680. 8) Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1452. 9) Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1454. 10) Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1453. 11) Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1302. 12) Августин Р.Р. Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально- методичний комплекс / Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - 140 с. 13) Дубов, Д.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д.В. Дубов, С.В. Дубова. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 176 с. 14) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с. 15) Вышлинский Г. Аудитория интернета в Украине: динамика, мобильный интернет, старые и новые пользователи (по данным GfK Ukraine) / Г. Вышлинский. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.gfk.ua/impria/md/content/gfkukraine/presentations. 16) Гончарук ІІ. Впровадження електронного урядування в Україні: сучасне та майбутнє. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.pdaa.edu.ua/hr/pdf5/3^df 17) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с. 18) Серенюк А.О. Механізми взаємодії органів влади з громадянами в електронному уряді. - Теорія та практика державного управління: зб. 	<p>Навести зміст реінжинірингу адміністративних процесів. Визначити роль інформаційних технологій у реінжинірингу. Назвати нові принципи документообігу. Охарактеризувати систему електронного документообігу в реінжинірингу адміністративних процесів. Обговорити світовий досвід стандартизації архітектурних рішень та рівні архітектури електронного урядування. Охарактеризувати інфраструктурний рівень ІТ - архітектури системи електронного урядування. Визначити поняття та надати характеристику телекомунікаційном у підрівню. Визначити поняття державна захищена мережа. Визначити поняття технічний підрівень. Визначити поняття Центри обробки даних (G-cloud).</p>			
--	---	--	--	--

	<p>наук. пр. / Харків. регіональний ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Харків: Магістр, 2014. - Вип. 3 (46). - С.43- 50</p> <p>19) An introduction to the European Interoperability Reference Architecture (EIRA) v1.0.0. URL: https://joinup.ec.europa.eu/catalogue/distribution/eira_v1_0_0_overviewpdf.</p> <p>20) Статут ДП «Національні інформаційні системи». URL: https://nais.gov.ua/files/general/2019/01/18/20190118164841-63.pdf.</p>				
6.	<p>Тема 6. Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок електронного урядування. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування. Інформаційна безпека в електронному урядуванні.</p> <p>Управління компетенціями у контексті стратегії управління людськими ресурсами на ІКТ-сфері. Узгодження національної рамки кваліфікацій та ІТ-професій з європейською рамкою е-компетенцій. Формування й розвиток ІКТ-компетентності та навичок електронного урядування. Механізм формування та розвитку ІКТ-компетентності публічних службовців. Підходи до формування та розвитку навичок з е-урядування у публічних службовців. Основні підходи та моделі побудови електронного уряду. Архітектура електронного уряду. Система забезпечення прийняття рішень та системи забезпечення управління держапарату. Системи забезпечення прийняття рішень та системи забезпечення управління держапарату. Портал державних послуг - фронт е- уряду. Інфраструктура електронної ідентифікації та авторизації. Прикладні системи, що забезпечують окремі е - сервіси та послуги е-уряду. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту. Державна політика інформаційної безпеки. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно- комунікативних технологій. Організаційно - правове забезпечення інформаційної безпеки в електронному урядуванні. Заходи та технології технічного захисту інформації. Комплексні системи захисту інформації.</p> <p>1)Абраменко Ю. Ю. Зарубіжний досвід е-урядування та проблеми його імплементації в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Абраменко, І.А. Чикаренко. // Публічне адміністрування: теорія та практика: електронний збірник наукових праць. – Вип. 2(2) / 2009. – Режим доступу: http://www.didu.dp.ua/zbimik/2009-02/09auurpu.pdf</p> <p>2)Архипова Є.О. Інформаційна безпека: соціально-філософський вимір : дис. ... канд. філософ. наук: 09.00.03 / Є. О. Архипова; НТУУ «КПІ». – К., 2012. – 215 с.</p>	<p><i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Обговорити характерні риси управління компетенціями у контексті стратегії управління людськими ресурсами на ІКТ-сфері. Визначити процеси Узгодження національної рамки кваліфікацій та ІТ-професій з європейською рамкою е-компетенцій. Обговорити формування й розвиток ІКТ-компетентності та навичок електронного урядування. Обговорити механізм формування та розвитку ІКТ-компетентності публічних службовців. Визначити підходи до формування та розвитку навичок з е-урядування у публічних службовців. Назвати основні підходи та моделі побудови електронного уряду. Визначити архітектуру електронного уряду. Визначити поняття системи забезпечення прийняття рішень та системи забезпечення управління держапарату. Визначити поняття системи забезпечення прийняття рішень та системи забезпечення управління держапарату. Охарактеризувати портал державних</p>	7		<p>RH1, RH3, RH4, RH6, RH7, RH8, RH10</p>

<p>3) Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: Аналітична записка [Електронний ресурс] / вик. А.О. Серенок, Т.І. Олійник // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, 2014. – 72 с. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/articles/1716/</p> <p>4) Кулага І., Ткаченко О., Клівак В. Компаративний аналіз упровадження та розвитку електронного урядування в Україні та Естонії. Стратегія економічного розвитку України. 2020. № 46. С. 36–52.</p> <p>5) Зибін С.В. Захист інформації від несанкціонованого доступу в системах обробки інформації // Інформаційна безпека. - 2011. - № 1.</p> <p>6) Sharov, Yu. P. and Chykarenko, I. (2010), "European Standards of Public Management: Projection at the Municipal Level" Public Administration and Local Self-Government: Coll. (Scientific-editorial board), vol. 1 (4), pp. 295—304.</p> <p>7) Лопушинський І. Електронна демократія та електронне урядування: досвід США для України. Публічне управління: теорія та практика. 2011. № 2 (6). С. 60-68.</p> <p>8) Про Рекомендації парламентських слухань на тему: Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні. Постанова Верховної Ради України від 3 липня 2014 року № 1565-VII [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.</p> <p>9) Августин Р.Р. Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально- методичний комплекс / Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - 140 с.</p> <p>10) Дубов Д.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д.В. Дубов, С.В. Дубова. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 176 с.</p> <p>11) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с.</p> <p>12) Литвин Н. А. Проблеми правового регулювання інформаційної безпеки України. Наука і правоохорона. 2017. № 3 (37). С. 85-90.</p> <p>13) Литвин Н. А. Інформаційне суспільство як головний пріоритет перспективного розвитку держави. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. Видання індексується в міжнародних наукометричних базах даних: Google Scholar, Index Corepticus International (Республіка Польща), РИНЦ. 2017. № 876. С. 157-162.</p> <p>14) Литвин Н. А. Реалізація інформаційної політики органами Державної фіскальної служби України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Київ: Гельветика, 2018. 516 с.</p> <p>15) Литвин Н. А. Наукові підходи щодо визначення державної інформаційної політики в Україні. Наука і правоохорона. Видання індексується в міжнародній наукометричній базі даних Index Corepticus International Journals Master List. 2019. № 1(43). С. 253261.</p> <p>16) Литвин Н.А., Крутинова Л.В. Діджиталізація як засіб підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо надання електронних послуг. Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал. 2020. Вип. 3. С. 69-78.</p> <p>17) Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: Аналітична записка / вик. А.О. Серенок, Т.І. Олійник // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. - К., 2014. - 72 с.</p> <p>18) Участь молоді в суспільному житті: досвід, можливості, бар'єри: щорічна доповідь Президентові України, Верховній Раді України, кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за 10 підсумками 2011 року) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Державна служба молоді та спорту України. - К.: Б. в., 2012. - 62 с.</p> <p>19) Olena Tykhonova, Volodymyr Ivantsov, Kateryna Chyshko, Nataliia Lytvyn, Anna Yarosh Electronic banking as a prospective directive for the financial services market development. (Електронний банкінг як перспективне направление развития рынка финансовых слуг). Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues, Special Issue 2, Volume 22. 2019. -P. 1 - 6. https://www.abacademies.org/articles/electronic-banking-as-a-prospective-directive-for-the-financial-services-market-development-8466.html</p> <p>20) Fedorenko, V.; Lytvyn, N.; Luchenko, D.; Panova, I.; Tsybulnyk, N. 2020. Legal aspects of information security management in the conditions of Ukraine's European integration, (Правові аспекти управління інформаційною безпекою в умовах євроінтеграції України) Journal of Security and Sustainability Issues 10(2): 2020 Volume 10 Number 2 December. 477-489. https://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2(9)</p>	<p>послуг — фронт е-уряду. Характерні риси інфраструктури електронної ідентифікації та авторизації. Назвати прикладні системи, що забезпечують окремі е—сервіси та послуги е-уряду. Назвати проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту. Обговорити державну політику інформаційної безпеки. Назвати загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікативних технологій. Розповісти про організаційно - правове забезпечення інформаційної безпеки в електронному урядуванні. Назвати заходи та технології технічного захисту інформації.</p>			
<p>Разом:</p>		<p>8</p>	<p>4</p>	

6. Самостійна робота (позааудиторна заняття)

№ з/п	Назва напрямку	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	21	16
2.	Підготовка до семінарських занять	22	15
3.	Виконання індивідуальних завдань (реферат)	1	1
4.	Підготовка до екзамену	30	30
	Разом:	74	62

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання до модуля 1.

Підготувати реферат (есе, доповідь для обговорення) на одну з наступних тем:

1. Концепція інформатизації: нормативно — правове забезпечення.
2. Основні національні програми та концепції з питань реформування національної системи електронного урядування.
3. Глобалізація та розвиток світового інформаційного суспільства як фактори впливу на електронне урядування.
4. Головні умови успішного впровадження електронного урядування.
5. Стан та тенденції розвитку інструментів електронної демократії в Україні.
6. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.
7. Громадські проекти мобілізації людських ресурсів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.
8. Індекс мережевої готовності.
9. Глобальний інноваційний індекс як основа оцінювання рівня розвитку інформаційного суспільства.
10. Реалізація електронної взаємодії в Європейських країнах: моделі електронної взаємодії.
11. Найкращі приклади впровадження електронного урядування та місцевому та регіональному рівнях: Австралія, Франція, Швейцарія та Об'єднані Арабські Емірати.
12. Національне агентство України з питань запобігання корупції як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.
13. Модель ООН розвитку онлайн-послуг.
14. Електронні публічні послуги в країнах Азії: перспективні напрями розвитку послуг електронного уряду.
15. Світовий досвід використання відкритих даних.
16. Законодавства держав Європейського Союзу у сфері доступу до інформації про діяльність органів місцевого самоврядування та органів державної влади.
17. Практика застосування систем електронного документообігу в органах публічного управління в Україні.
18. Застосування систем електронного документообігу в органах місцевого самоврядування.
19. Застосування систем електронного документообігу в органах державної влади на центральному та регіональному рівнях.
20. Проблеми та перспективи впровадження систем електронного документообігу в органах публічної влади в Україні.
21. Нормативно-правове забезпечення інфраструктурного рівня ІТ-архітектури системи електронного урядування.

22. Прикладний рівень ІТ - архітектури системи електронного урядування: підрівень додатків, презентаційний та каналні підрівні.
23. Технологічний підрівень.
24. Зарубіжний досвід управління людськими ресурсами на ІКТ- сфері.
25. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування.
26. Комплексні системи захисту інформації.

Здобувачу вищої освіти надається право самостійно сформулювати бажану тему реферату (есе) та погодивши тему з викладачем, підготувати та виступити з рефератом (есе).

Виходячи зі змісту модуля 1 здобувачам вищої освіти скласти тести для відповіді іншим студентам, та під час перевірки вірності відповідей обговорити правильність чи невірність постановки того чи іншого тестового завдання та вірність/невірність відповіді.

Виходячи зі змісту модуля 1 здобувачам вищої освіти розподілитися по невеличким групам та скласти кейсові завдання для подальшого вивчення ситуацій в аудиторії, розібратися в сутності проблеми, запропонувати можливі рішення та вибрати найкраще із них.

Підготувати портфоліо виступу на семінарі, участі в науково-дослідної діяльності, яким показати успішність і доказати прогрес дослідницької і творчої діяльності.

8. Методи навчання та контролю

Основна мета підвищення якості навчання: переведення студентів із пасивного навчання до активної участі та доповнити традиційну «накопичувальну» освіту «проблемно-визначальною» освітою. Важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності здобувачів вищої освіти.

В процесі навчання використовуються такі **методи навчання**:

✓ лекція, лекція-дискусія з використанням мультимедійних презентацій за допомоги мультимедіа засобів;

✓ проведення семінарських (практичних) занять з використанням активних форм навчання (тренінги, ділові та імітаційні ігри, інтерактивні методи: «Мозковий штурм», «Обговорення», «Робота над помилками», «Вимушені дебати з протилежними думками», «Експертна оцінка есе сусіда по партії», «Кросворд» і т.д.);

✓ надання інформаційних джерел (наукової літератури, нормативно - правових актів, поглядів науковців) для самостійного опрацювання за визначеною тематикою;

✓ самостійне виконання студентами завдань (самостійна робота) у вигляді аналітичних доповідей, проєктів рішень, експертних висновків, рефератів, доповідей для обговорення, есе тощо.

Методами контролю в межах дисципліни є: усне та письмове опитування; перевірка виконаних самостійних завдань; оцінювання активності та знань під час участі у семінарських заняттях з використанням активних форм навчання; тестовий контроль, поточний контроль.

9. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення та семінарських занять, а також за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань для самостійної роботи (есе, аналітичні записки).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі екзамену.

Питання до екзамену

1. Мета, цілі та завдання електронного урядування.
2. Теоретичні засади електронного урядування.
3. Принципи та особливості електронного урядування в Україні.
4. Моделі електронного урядування.
5. Етапи розвитку електронного урядування.
6. Фактори впливу на розвиток та впровадження електронного урядування.

7. Нормативно-правова база впровадження електронного урядування в Україні.
8. Основні національні програми та концепції з питань реформування національної системи електронного урядування.
9. Концепція інформатизації: нормативно - правове забезпечення.
10. Концепція розвитку інформаційного суспільства.
11. Концепція розвитку електронного урядування в Україні.
12. Глобалізація та розвиток світового інформаційного суспільства як фактори впливу на електронне урядування.
13. Наслідки впровадження електронного урядування.
14. Ризики впровадження електронного урядування.
15. Головні умови успішного впровадження електронного урядування.
16. Електронна демократія: поняття та зміст.
17. Форми та інструменти електронної демократії.
18. Цілі та основні напрями розвитку електронної демократії в Україні.
19. Електронна демократія як спосіб вираження політичної взаємодії.
20. Сектори та інструменти електронної демократії.
21. Електронна демократія в Україні.
22. Визначення мети та мотивів впровадження електронної демократії.
23. Стан та тенденції розвитку інструментів електронної демократії в Україні.
24. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.
25. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.
26. Хмарні технології як підгрунтя ІТ-архітектури системи електронного урядування.
27. Мобільні технології - основа розвитку e-government.
28. Технології Інтернет речей і «розумні технології».
29. Організаційні технології розвитку електронного урядування та електронної демократії.
30. Громадські проекти мобілізації людських ресурсів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.
31. Організаційні технології електронного урядування та електронної демократії.
32. Розвиток електронного урядування та електронна демократія як напрям національної інформаційної політики.
33. Індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, національна система індикаторів рівня розвитку інформаційного суспільства, індекс мережевої готовності та глобальний інноваційний індекс як основа оцінювання рівня розвитку інформаційного суспільства.
34. Моніторинг розвитку електронного урядування в Україні.
35. Індекс розвитку електронного уряду та індекс електронної участі як основа оцінювання розвитку електронного урядування.
36. Основні аспекти організації електронної взаємодії органів публічної влади: єдина система електронної взаємодії.
37. Основні завдання щодо створення ЄСЕВ.
38. Стан та тенденції розвитку електронної взаємодії в Україні.
39. Програмне забезпечення електронної взаємодії публічних службовців: програмне забезпечення електронної взаємодії.
40. Розвиток електронного урядування на регіональному рівні в Україні.
41. Досвід впровадження електронного урядування в великих містах України.
42. Визначення понять «електронний регіон», «електронне місто», «розумне місто».
43. Реалізація електронної взаємодії в Європейських країнах: моделі електронної взаємодії.
44. Найкращі приклади впровадження електронного урядування та місцевому та регіональному рівнях: Австралія, Франція, Швейцарія та Об'єднані Арабські Емірати.
45. Причини та чинники виникнення корупції в органах публічної влади.
46. Шляхи їх подолання за допомогою інформаційно-комунікаційного інструментарію.
47. Інформаційно-комунікаційні інструменти участі громадськості в реалізації антикорупційної політики.

48. Прозорість інформації щодо діяльності посадових осіб органів публічної влади як головний чинник у запобіганні корупції.
49. Застосування технологій електронного урядування та електронної демократії а антикорупційних стратегіях.
50. Сфери впливу технологій електронного урядування та електронної демократії на корупцію.
51. Складові інформаційної інфраструктури: спеціально уповноважених суб'єктів у сфері запобігання корупції, публічного сектору у сфері запобігання корупції, відкритих даних у сфері запобігання корупції, участі суспільства у сфері запобігання корупції.
52. Національне агентство України з питань запобігання корупції як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.
53. Інтегровані офіси надання адміністративних послуг.
54. Сутність та суб'єкти надання електронних адміністративних послуг.
55. Організація надання електронних адміністративних послуг.
56. Зарубіжний досвід надання електронних публічних послуг: загальні відомості.
57. Модель ООН розвитку онлайн-послуг.
58. Електронні публічні послуги в країнах Європи.
59. Електронні публічні послуги в країнах Азії.
60. Перспективні напрямки розвитку послуг електронного уряду.
61. Сутність державної інформаційної політики.
62. Державна інформаційна політика: пріоритетні напрями та принципи.
63. Інші механізми публічного управління розвитком електронного урядування.
64. Доступ до публічної інформації: основні поняття.
65. Нормативно- правове забезпечення доступу до публічної інформації в Україні. Форми даних. Набори даних. Оприлюднення наборів даних. Зв'язані відкриті дані.
66. Українські проекти використання відкритих даних.
67. Світовий досвід використання відкритих даних.
68. Законодавства держав Європейського Союзу у сфері доступу до інформації про діяльність органів місцевого самоврядування та органів державної влади.
69. Електронний документообіг.
70. Передумови та етапність упровадження систем електронного документообігу.
71. Електронний цифровий підпис.
72. Функції сучасних систем електронного документообігу.
73. Електронний архів.
74. Зміст реінжинірингу адміністративних процесів. Роль інформаційних технологій у реінжинірингу.
75. Нові принципи документообігу. Системи електронного документообігу в реінжинірингу адміністративних процесів.
76. Практика застосування систем електронного документообігу в органах публічного управління в Україні.
77. Застосування систем електронного документообігу в органах місцевого самоврядування.
78. Застосування систем електронного документообігу в органах державної влади на центральному та регіональному рівнях.
79. Проблеми та перспективи впровадження систем електронного документообігу в органах публічної влади в Україні.
80. Світовий досвід стандартизації архітектурних рішень та рівні архітектури електронного урядування.
81. Інфраструктурний рівень ІТ - архітектури системи електронного урядування.
82. Телекомунікаційний підрівень.
83. Державна захищена мережа. Технічний підрівень. Центри обробки даних (G-cloud).

Технологічний підрівень.

84. Управління компетенціями у контексті стратегії управління людськими ресурсами на ІКТ-сфері.
85. Узгодження національної рамки кваліфікацій та ІТ-професій з європейською рамкою е-компетенцій.
86. Формування й розвиток ІКТ-компетентності та навичок електронного урядування.
87. Механізм формування та розвитку ІКТ-компетентності публічних службовців.
88. Підходи до формування та розвитку навичок з е-урядування у публічних службовців.
89. Основні підходи та моделі побудови електронного уряду.
90. Архітектура електронного уряду.
91. Система забезпечення прийняття рішень та системи забезпечення управління держапарату.
92. Системи забезпечення прийняття рішень та системи забезпечення управління держапарату.
93. Портал державних послуг - фронт е- уряду.
94. Інфраструктура електронної ідентифікації та авторизації.
95. Прикладні системи, що забезпечують окремі е - сервіси та послуги е- уряду.
96. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування.
97. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту.
98. Державна політика інформаційної безпеки.
99. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікативних технологій.
100. Організаційно - правове забезпечення інформаційної безпеки в електронному урядуванні.
101. Заходи та технології технічного захисту інформації.
102. Комплексні системи захисту інформації.

Зразок екзаменаційного білету

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Рівень вищої освіти другий (освітньо-професійний)
Освітня програма «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Форма навчання денна, заочна
Семестр 1
Навчальна дисципліна Електронний документообіг та захист інформації

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Практика застосування систем електронного документообігу в органах публічного управління в Україні.
2. Застосування систем електронного документообігу в органах місцевого самоврядування.
3. Застосування систем електронного документообігу в органах державної влади на центральному та регіональному рівнях.

Затверджено на засіданні кафедри права та публічного адміністрування
Протокол № _____ від « _____ » _____ 2021 року

Завідувач кафедри _____ Євген ЧЕРНИХ
Екзаменатор _____ Вячеслав ВОЛІК

Після атестаційний моніторинг проводиться у вигляді ректорської контрольної роботи, що передбачає виконання тестових завдань на навчальному порталі МДУ.

10. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно розв'язав усі завдання.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно розв'язав більшість завдань.
3	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно розв'язав половину завдань.
2	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно розв'язав меншість завдань.
1	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно розв'язав окремі завдання.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
0	відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; - відмова від відповіді на запитання за змістом теми
1	фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; - відтворення менше половини навчального матеріалу; - відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
2	демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
3	демонстрація глибоких, міцних знань; - аргументоване використання набутих знань у нестандартних ситуаціях; - самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; - повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання

№ з/п	Критерії оцінювання	Бали
1	належне оформлення та актуальність матеріалу	1
2	наявність ґрунтовних висновків	1
3	наявність списку літературних джерел	1
Усього		3

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
35-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-34	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовний модуль 1			
Тема 1.	8	0,24	6
Тема 2.	8	0,24	6
Тема 3.	8	0,24	6
Тема 4.	8	0,24	6
Тема 5.	8	0,24	6
Тема 6.	7	0,24	5
Виконання ІЗ	3	0,23	5
МКР 1	10	0,33	10
Підготовка і складання заліку/екзамену	30	1	50
Підсумок	90	3	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet, Zoom.

13. Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

- 1) Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. (видання включено до міжнародної наукометричної бази Scopus)
- 2) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50.
- 3) Волік В.В. Інформаційна діджиталізація в сфері отримання вищої освіти для суддівської професії. Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів XXIV підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.Ф. Трофіменка. Маріуполь: МДУ, 2022. С. 49–51.
- 4) United Nation E-Government Survey 2018. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/enus/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>
- 5) United Nation E-Government Survey 2016. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/enus/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>
- 6) Волох О. Генезис електронного урядування в Україні. Адміністративне право і процес. 2017. №2. С.121-125
- 7) Електронне урядування : підручник / А.І. Семенченко, Н.В. Грицяк, О.Б. Кукарін та ін. ; за заг. ред. проф. Н.В. Грицяк, А.І. Семенченка. Київ: НАДУ, 2016. 128 с.
- 8) Августин Р.Р. Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально- методичний комплекс / Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - 140 с.
- 9) Дубов Д.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д.В. Дубов, С.В. Дубова. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 176 с.
- 10) Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. Офіційний вісник України. 2017. № 78. Ст. 109. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017- %D1%80](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80)
- 11) Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О. Баранов, А. Семенченко. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/ conception_final.pdf

- 12) Складові електронного урядування / Правова інформатика. – 2012. URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/12fvmseu.pdf>
- 13) Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О. Баранов, А. Семенченко. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/ conception_final.pdf
- 14) Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки, Закон України від 09.01.2007 № 537-16. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
- 15) Про інформацію, Закон України від 01.01.2017 № 2657-12. URL: <http://zkon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
- 16) Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
- 17) Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
- 18) Про Національну програму інформатизації, Закон України від 01.08.2016 № 74/98-вр. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/74/98-вр>.
- 19) Про доступ до публічної інформації, Закон України від 01.05.2015 № 2939-17. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/2939-17>.
- 20) Про захист персональних даних, Закон України від 01.01.2017 № 2297-17. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/2297-17>.
- 21) Про адміністративні послуги, Закон України від 11.06.2017 № 5203-17. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/5203-17>.
- 22) Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах, Закон України від 19.04.2014 № 80/94-вр. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/80/94>.
- 23) Про електронний документ та електронний документообіг, Закон України від 30.09.2015 № 851-15. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
- 24) Про захист персональних даних, Закон України від 01.01.2017 № 2297-17. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/2297-17>.
- 25) Про Стратегію сталого розвитку Україна — 2020, Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>.
- 26) Концепція розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 №649-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
- 27) Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» та автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності» : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 р. № 236 (у I редакції) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source-КМУ/type-Постанова/236-2012-п-14.03.2012.htm.
- 28) Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Електронне урядування та Національна програма інформатизації» : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 р. № 236 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2012-п>.
- 29) Питання Міністерства цифрової трансформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-ministerstva-cifrovoyi-t180919>
- 30) План роботи Міністерства цифрової трансформації на 2021 рік : наказ Міністерства цифрової трансформації України від 09 квітня 2021 р. №49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8_%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%B8_2021.pdf.
- 31) Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. Дата оновлення: 11.10.2018. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>.

- 32) Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF>
- 33) Арич М. І. Основи побудови системи «Електронний уряд» URL: <http://nauka.zinet.info/9/arych.php>.
- 34) Всесвітній економічний Форум про глобальну конкурентоспроможність. URL: <https://www.weforum.org/>.
- 35) У рейтингу готовності до запровадження електронного уряду України піднялась на 13 позицій – ООН. Інформаційне агентство УНІАН. 14 липня 2020 р. URL: <https://www.unian.ua/economics/other/elektronniyuryad-ukrajina-posila-69-misce-v-reytingu-oon-ostanninovini-11073617.html>.
- 36) Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування: навч. посіб. К.: Вид-во ДУС, 2006. 225 с.
- 37) Погребняк І.С. Електронний уряд (e-government) і електронне урядування (e-governance): поняття та принципи функціонування. URL: <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/10/Pogrebnyak.pdf>.
- 38) Електронне урядування: підручник / авт. кол.: В.П. Горбулін, Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, О.В. Карпенко та ін.; за заг. ред. проф. Ю.В. Ковбасюка; наук. ред. проф. Н.В. Грицяк, проф. А.І. Семенченка. К.: НАДУ, 2014. 352 с.

Додаткова література

- 1) Silenko, A. (2003) "E-Ukraine" Politychnyj menedzhment, vol. 3, available at: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=17&c=151> (Accessed 18 May 2015).
- 2) А.О. Серенок, «Нормативно-правове забезпечення впровадження електронного урядування в Україні: ініціативи Президента України», URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/20151/doc/1/05.pdf>.
- 3) Квітка С. А., Соколовська О. О. Електронне урядування як інноваційний механізм взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства: зарубіжний досвід та передумови розвитку в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 9. С. 26–34.
- 4) Європейська хартія регіональної демократії: науково-практичний коментар / Т.М. Безверхнюк та ін.; Асоціація дослідників держ. управління. Одеса: Хоббит плюс, 2008. 186 с.
- 5) Коліушко І.Б. Електронне урядування — шлях до ефективності та прозорості державного управління / І.Б. Коліушко, М.С. Демкова // Інформаційне суспільство. Шлях України. — К.: Бібліотека інформ. суспільства, 2018. — С. 138—143.
- 6) Koliushko, I.B. and Demkova, M.S. (2018), "Electronic governance — the way to efficiency and transparency of public administration", *Informatsijne suspil'stvo. Shliakh Ukrainy [Information Society. Way of Ukraine]*, Library of information. Society, Kyiv, Ukraine.
- 7) Линьов К.О. Навчальний посібник до модуля «Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби», Київ, 2016. 42 с.
- 8) Грабовець І.В., Тарасова О.А. Електронне урядування як засіб розвитку демократії. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2016. № 69-70. С. 110-117.
- 9) Khan A. A. The Relevance of Good Governance Concept: Revisiting Goals, Agenda and Strategies [Електронний ресурс] / Akbar Ali Khan. – Режим доступу: <http://mppgnsuintlconf.org/docs/2.%20Akbar%20Ali%20Khan.pdf>.
- 10) Goga G. L. Good Governance in the EU [Електронний ресурс] / Gina Livioara Goga // *Acta Universitatis Danubius. Juridica*. – 2009. – Vol. 5. – № 1. – Режим доступу: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/juridica/article/view/205/194>.
- 11) Ахрипська О., Пестряков І., Хмара О. Електронна демократія в Україні. Що це? - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://tiukraine.org/news/4661.html>.
- 12) Василевич Ю. Досягнення та перспективи використання інформаційно-комунікаційних технологій у сфері політики: електронна демократія // Ю. Василевич. - [Електронний ресурс].

- Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2012/197-185-6.pdf>.
- 13) E-Government: Survey 2012. E-Government for the People. United Nations; Department of Economic and Social Affairs. New York, 2012. 144 p.; United Nations E-government Survey 2014 E-Government for the Future We Want . United Nations. New York, 2014. 284 p.
  - 14) Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. (видання включено до міжнародної наукометричної бази Scopus).
  - 15) A Digital Agenda for Europe (COM(2010)0245): adopted by European Commission 26.08.2010. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R(01)&from=EN)
  - 16) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50.
  - 17) Goniukova, L. V. (2015) “The main areas of cooperation between the government and the community and the necessary conditions for this process”, Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok, [Online], vol. 3, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=819> (Accessed 18 May 2015).
  - 18) Козак В.І. Адміністративна реформа в Україні як механізм протидії корупції: Дис. канд. наук з держ. управління: 25.00.02 / Академія муніципального управління. — К., 2015. — 246 с.
  - 19) Чукут С.А., Дмитренко В.І. Смарт-сіті чи електронне місто: сучасні підходи до розуміння впровадження е-урядування на місцевому рівні. Інвестиції: практика та досвід. № 13/2016. С. 89–93.
  - 20) Коновал В.О. Методологічні засади електронного урядування на місцевому рівні: поняття, принципи, моделі та передумови. Теорія та практика державного управління. 2016. № 2(53). С. 148–156.
  - 21) Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування: навч. посіб. К.: Вид-во ДУС, 2006. 225 с.
  - 22) Чальцева Е., Лавріщева А. Е-урядування: перспективи впровадження в українському просторі. Політичне життя. 2017. № 4. С. 48-53.
  - 23) Колосок А.М. Електронне урядування - шлях до формування соціально відповідальної держави. Актуальні проблеми економіки. 2015. №6. С. 417-421.
  - 24) Марченко В.В. Електронне урядування в органах виконавчої влади: адміністративно-правові засади : монографія. Харків : Панов, 2016. 444 с.
  - 25) E-governance and e-transparency – international tendencies and Georgia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://idfi.ge/public/migrated/uploadedFiles/files/Chapter%20I%20eng.pdf>
  - 26) Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 року № 3 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.kmu.gov.ua
  - 27) Порядок інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади : наказ Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25 листопада 2002 року № 327/225 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
  - 28) Порядок надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи “Електронний Уряд” : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року. № 149 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
  - 29) Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1451.
  - 30) Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 року № 903.
  - 31) Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1454.

- 32) Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1453.
- 33) Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1302.
- 34) Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилияєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І.Семенченка. - К., 2012. -264 с.
- 35) Е-урядування для місцевих органів влади України: практичні вказівки і кращі практики місцевого Е-врядування. Довідник / Х. Асток, Л. Хянні, Є. Кренєва, М. Лекіч та ін. - К. Академія електронного управління, 2014. - 66 с.
- 36) Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth (COM(2010)2020): adopted by European Commission 03.03.2010. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
- 37) Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50.
- 38) Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019.
- 39) О. В. Карпенко, «Механізми формування та реалізації сервісно-орієнтованої державної політики в Україні», автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. наук: спец. 25.00.02, «Механізми державного управління», 413 с., 2016.
- 40) E-GOV у світі. Світовий досвід е-врядування. URL: http://nc.gov.ua/menu/e_gov/
- 41) Іщенко В.М. Міжнародний досвід упровадження електронного урядування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2012/5.pdf
- 42) Куспляк І.С. 100 міст — крок вперед. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування, як основи надання адміністративних послуг в електронному вигляді / За заг. ред. І.С. Куспляк, А.О. Серенок. — Вінниця: ГО "Подільська агенція регіонального розвитку", 2014. — 86 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nc.gov.ua/news/index.php?ID=1577>
- 43) Про схвалення Концепції створення та функціонування автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 серпня 2013 р. № 587-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/587-2013-p>.
- 44) Міхровська М.С., Черноус А.Г. Деякі аспекти впровадження електронного урядування в Україні на прикладі досвіду зарубіжних країн. Право і суспільство. 2016. № 2(2). С. 122–127. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis-2016-2%282%29-24>.
- 45) Draft OECD Principles on Digital Government Strategies: Bringing Governments Closer to Citizens and Businesses/GOV/PGC/EGOV(2013)1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/44ae30ce-bca0-4f4d-87db-4ad733d9c2_e1/BILAG%202%20-%20GOV-PGC-EGOV\(2013\)1_draft%20OECD%20Principles%20on%20Digital%20Government%20S\[Текст\]trategi.pdf](http://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/44ae30ce-bca0-4f4d-87db-4ad733d9c2_e1/BILAG%202%20-%20GOV-PGC-EGOV(2013)1_draft%20OECD%20Principles%20on%20Digital%20Government%20S[Текст]trategi.pdf).
- 46) Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
- 47) Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення стандартів адміністративних послуг : наказ Мінекономіки від 12 липня 2007 року № 219 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.me.kmu.gov.ua.
- 48) Про затвердження Переліку і Порядку надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи “Електронний Уряд” : наказ Державного комітету зв’язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року № 149. - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
- 49) Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №1242 від 30 листопада 2011 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1242-2011> -

- %D0%BF.
- 50) Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 року № 737 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.kmu.gov.ua
  - 51) Гонюкова Л.В. Основні напрями співпраці влади та громади і необхідні для цього умови / Л.В. Гонюкова // Державне управління: удосконалення та розвиток. - №3. - 2015. - С.194-196.
  - 52) Коліушко І.Б. Електронне урядування - шлях до ефективності та прозорості державного управління / І.Б. Коліушко, М.С. Дем- кова // Інформаційне суспільство. Шлях України. - К.: Бібліотека ін- форм. суспільства, 2014. - С.138-143.
  - 53) Малишенко Л. Вплив електронної демократії на політичні процеси в європейських країнах. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/674>.
  - 54) Міхровська М.С. Розвиток електронного урядування як пріоритетне завдання становлення публічної адміністрації в Україні. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://science.crimea.edu/zapiski/2012/law/25_1law/045_mixr.Pdf
  - 55) Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому та регіональному рівні. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://eucharter.pedagog.org.ua/text/charter/src.html>.
  - 56) Federal Enterprise Architecture Framework. Version 1.1. URL: <http://www.cio.gov/Documents/fedarch1.pdf>.
  - 57) Ткачук Л., Стахова О. Підвищення ефективності публічного управління засобами електронного урядування The system of public administration in the context of decentralization of power: Collective monograph. Riga: Izdevnieciba Baltija Publishing, 2020. С.167-183.
  - 58) Всесвітній саміт з питань інформаційного суспільства : Женева 2003 - Туніс 2005 // Підсумкові документи. - К. : Зв'язок, 2006. - 131 с.
  - 59) Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 травня 2003 року № 852- IV : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
  - 60) Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
  - 61) Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення стандартів адміністративних послуг : наказ Мінекономіки від 12 липня 2007 року № 219 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.me.kmu.gov.ua.
  - 62) Про затвердження Переліку і Порядку надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи "Електронний Уряд" : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року № 149. - Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
  - 63) Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №1242 від 30 листопада 2011 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1242-2011-%D0%BF>.
  - 64) Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 року № 680.
  - 65) Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1452.
  - 66) Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1454.
  - 67) Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1453.
  - 68) Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої

- влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1302.
- 69) Августин Р.Р. Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально- методичний комплекс / Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - 140 с.
  - 70) Дубов Д.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д.В. Дубов, С.В. Дубова. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 176 с.
  - 71) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с.
  - 72) Вышлинский Г. Аудитория интернета в Украине: динамика, мобильный интернет, старые и новые пользователи (по данным GfK Ukraine) / Г. Вышлинский. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.gfk.ua/imperia/md/content/gfkukraine/presentations>.
  - 73) Гончарук І.І. Впровадження електронного урядування в Україні: сучасне та майбутнє. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/np/pdf5/3^df>
  - 74) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с.
  - 75) Серенок А.О. Механізми взаємодії органів влади з громадянами в електронному уряді. - Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. / Харків. регіональний ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Харків: Магістр, 2014. - Вип. 3 (46). - С.43-50
  - 76) An introduction to the European Interoperability Reference Architecture (EIRA) v1.0.0. URL: https://joinup.ec.europa.eu/catalogue/distribution/eira_v1_0_0_overviewpdf.
  - 77) Статут ДП «Національні інформаційні системи». URL: <https://nais.gov.ua/files/general/2019/01/18/20190118164841-63.pdf>.
  - 78) Абраменко Ю. Ю. Зарубіжний досвід е-урядування та проблеми його імплементації в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Абраменко, І.А. Чикаренко. // Публічне адміністрування: теорія та практика: електронний збірник наукових праць. – Вип. 2(2) / 2009. – Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua/zbimik/2009-02/09ayurpu.pdf>
  - 79) Архипова Є.О. Інформаційна безпека: соціально-філософський вимір : дис. ... канд. філософ. наук: 09.00.03 / Є. О. Архипова; НГУУ «КП». – К., 2012. – 215 с.
  - 80) Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: Аналітична записка [Електронний ресурс] / вик. А.О. Серенок, Т.І. Олійник // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, 2014. – 72 с. – Режим доступу :<http://www.niss.gov.ua/articles/1716/>
  - 81) Кулага І., Ткаченко О., Клівак В. Компаративний аналіз упровадження та розвитку електронного урядування в Україні та Естонії. Стратегія економічного розвитку України. 2020. № 46. С. 36–52.
  - 82) Зибін С.В. Захист інформації від несанкціонованого доступу в системах обробки інформації // Інформаційна безпека. - 2011. - № 1.
  - 83) Sharov, Yu. P. and Chykarenko, I. (2010), "European Standards of Public Management: Projection at the Municipal Level" Public Administration and Local Self-Government: Coll. (Scientific-editorial board), vol. 1 (4), pp. 295—304.
  - 84) Лопушинський І. Електронна демократія та електронне врядування: досвід США для України. Публічне управління: теорія та практика. 2011. № 2 (6). С. 60-68.
  - 85) Про Рекомендації парламентських слухань на тему: Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні. Постанова Верховної Ради України від 3 липня 2014 року № 1565-VII [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
  - 86) Августин Р.Р. Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально- методичний комплекс / Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - 140 с.
  - 87) Дубов Д.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д.В. Дубов, С.В. Дубова. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 176 с.
  - 88) Електронна демократія: навч. посіб. / Н.В.Грицяк, С.Г.Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В.Грицяк. - К.: НАДУ, 2015. - 66 с.
  - 89) Литвин Н. А. Проблеми правового регулювання інформаційної безпеки України. Наука і

- правоохорона. 2017. № 3 (37). С. 85-90.
- 90) Литвин Н. А. Інформаційне суспільство як головний пріоритет перспективного розвитку держави. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. Видання індексується в міжнародних наукометричних базах даних: Google Scholar, Index Copernicus International (Республіка Польща), РІНЦ. 2017. № 876. С. 157-162.
  - 91) Литвин Н. А. Реалізація інформаційної політики органами Державної фіскальної служби України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Київ: Гельветика, 2018. 516 с.
  - 92) Литвин Н. А. Наукові підходи щодо визначення державної інформаційної політики в Україні. Наука і правоохорона. Видання індексується в міжнародній наукометричній базі даних Index Copernicus International Journals Master List. 2019. № 1(43). С. 253261.
  - 93) Литвин Н.А., Крупнова Л.В. Діджиталізація як засіб підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо надання електронних послуг. Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал. 2020. Вип. 3. С. 69-78.
  - 94) Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: Аналітична записка / вик. А.О. Серенок, Т.І. Олійник // Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. - К., 2014. - 72 с.
  - 95) Участь молоді в суспільному житті: досвід, можливості, бар'єри: щорічна доповідь Президенті України, Верховній Раді України, кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за 10 підсумками 2011 року) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Державна служба молоді та спорту України. - К.: Б. в., 2012. - 62 с.
  - 96) Olena Tykhonova, Volodymyr Ivantsov, Kateryna Chyshko, Nataliia Lytvyn, Anna Yarosh Electronic banking as a prospective directive for the financial services market development. (Електронний банкінг як перспективне направлення розвитку ринку фінансових послуг). Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues, Special Issue 2, Volume 22. 2019. -P. 1 - 6. <https://www.abacademies.org/articles/electronic-banking-as-a-prospective-directive-for-the-financial-services-market-development-8466.html>
  - 97) Fedorenko, V.; Lytvyn, N.; Luchenko, D.; Panova, I.; Tsybulnyk, N. 2020. Legal aspects of information security management in the conditions of Ukraine's European integration, (Правові аспекти управління інформаційною безпекою в умовах євроінтеграції України) Journal of Security and Sustainability Issues 10(2): 2020 Volume 10 Number 2 December. 477-489. [https://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2\(9\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2(9))

Інтернет-ресурси:

- 1) Держава у смартфоні. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2709578-derzava-u-smartfoni-na-bankovij-anonsu-vali-prezentaciu-dla-ekspertiv-i-gromadan.html>
- 2) Єдиний державний портал адміністративних послуг. Офіційний портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://poslугy.gov.ua/>
- 3) Портал державних послуг "iGov". Офіційний портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://igov.org.ua/>
- 4) Всесвітній економічний Форум про глобальну конкурентоспроможність. URL: <https://www.weforum.org/>.
- 5) Міністерство цифрової трансформації України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://thedigital.gov.ua/ministry#section-legal>
- 6) Електронне урядування. URL: <https://egovua.wordpress.com/egov>.
- 7) Кабінет електронних сервісів. URL: <https://kap.minjust.gov.ua>.
- 8) Он-лайн Будинок Юстиції. URL: <https://online.minjust.gov.ua>.
- 9) Державні послуги онлайн. URL: <https://diia.gov.ua> (дата звернення: 14.11.2020). 27. Гід з державних послуг. URL: <https://guide.diia.gov.ua> (дата звернення: 14.11.2020).
- 10) Динаміка використання Інтернет в Україні. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.marketing.kiis.com.ua>

- 11) UN Public Administration Glossary. URL: <https://publicadministration.un.org/en/About-Us/UNGlossary>.
- 12) Council of Europe / HELP online platform : сайт. URL: <http://help.elearning.-ext.coe.int/?lang=ru>
- 13) Council of Europe / Recommendations, resolutions and guidelines : сайт. URL: <https://www.coe.int/en/web/cdcj/recommendations-resolutions-guidelines>
- 14) Єдиний державний портал адміністративних послуг. URL: <https://my.gov.ua/>
- 15) Центр надання адміністративних послуг м. Харкова. URL: <https://dozvil.kh.ua/>
- 16) Моніторинг центрів надання адміністративних послуг у розрізі регіонів України: Моніторинг Міністерства економічного розвитку та торгівлі від 27.01.2017 р. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk>
- 17) Єдиний державний реєстр судових рішень : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

14. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності:
<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

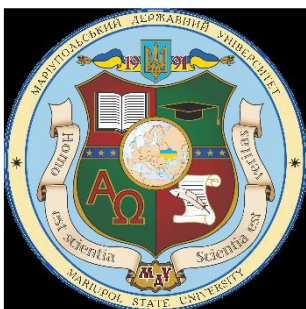
4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

Ресурси:

<https://prometheus.org.ua/> - Prometheus – Найкращі онлайн-курси України та світу

<https://www.ed-era.com/> - EdEra – студія онлайн-освіти

<https://www.prostir.ua/> - Громадський простір

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Електронний документообіг та захист інформації
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування
Рівень вищої освіти	Магістр
Кафедра, яка здійснює викладання	Кафедра права та публічного адміністрування
Викладач ПІБ, посада	Волік Вячеслав Вікторович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та публічного адміністрування МДУ
Електронна адреса викладача	e.volik@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	Кожен другий вівторок місяця
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	http://moodle.mdu.in.ua/
Компетентності та програмні результати навчання	ЗК 1,2,3,4,5,6,7 СК 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10 РН 1,2,3,4,5,6,7,8,10,11,12

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/ кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	семінар.		
I-й	90/3	8/8	8/4	Реферат (есе, доповідь для обговорення), тест, кейсові завдання, портфоліо	Залік

Завідувач кафедри _____

Євген ЧЕРНИХ

Гарант ОП _____

Тетяна ФІЛШЕНКО